

Turizmus Magyarországon

HELYZETELEMZÉS¹

1. A turizmus jelentősége Magyarországon

A turizmus Magyarországon jelentős mértékben járul hozzá a gazdaság élénkítéséhez és a munkahelyteremtéshez. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) a turizmus szatellit számláit legutóbb 2013-ról készítette el. Ezek alapján a turizmusra jellemző ágazatok bruttó hozzáadott értéke 1 558 milliárd forintot tett ki (2013-as folyóárakon), ami 6,1%-os közvetlen hozzájárulást jelent a GDP-hez, összes hozzájárulása pedig 9,8% volt. 2013-ban a turizmusban közvetlenül foglalkoztatottak száma 346 ezer fő volt, a munkahelyek 9,1%-át a turizmus generálta közvetlenül, a közvetlen és közvetett hatásokat összesítve pedig a nemzetgazdasági foglalkoztatottság 12,0%-át tette ki.

A WTTC (KSH-tól eltérő módszertannal készülő) becslése szerint 2016-ban a turizmus gazdasághoz való közvetlen hozzájárulása nomináláron 1 440,2 milliárd forint (2015-ben 1 335,6 milliárd forint), azaz a GDP 4,1%-a (2015-ben 4,0%), a közvetett hatásokat is magába foglaló hozzájárulása 3 667,4 milliárd forint (2015-ben 3 422,2 milliárd forint), vagyis a GDP 10,5%-a volt. Ez meghaladja a világszintű átlagot (10,2%), valamint az európai országok között is előkelő pozíciót jelent (1. táblázat). 2017-re a közvetlen és az összes hozzájárulás esetében is növekedést vár a WTTC: a közvetlen hozzájárulás összege 7,1%-kal, a közvetett hatásokat is magában foglaló hozzájárulás összege 6,3%-kal fog emelkedni Magyarországon.

1. táblázat

A turizmus hozzájárulása az egyes országok nemzetgazdaságához, 2016 (a GDP arányában)

Málta, Izland, Grúzia, Horvátország, Montenegró, Albánia, Ciprus, Görögország, Portugália, Spanyolország	16%-nál magasabb
Észtország, Ausztria, Örményország, Szlovénia, Törökország, Bulgária, Egyesült Királyság, Azerbajdzsán, Magyarország (10,5%) , Olaszország	10–16%
Svédország, Bosznia-Hercegovina, Franciaország, Lettország, Németország, Írország, Norvégia, Csehország, Svájc, Dánia, Szerbia, Finnország, Belgium, Szlovákia, Fehéroroszország, Oroszország, Macedónia, Hollandia, Ukrajna, Kazahsztán, Luxemburg, Románia, Litvánia, Lengyelország, Kirgizisztán, Üzbegisztán, Moldova	10%-nál alacsonyabb

Közvetett hatásokat is magába foglaló hozzájárulás

Forrás: WTTC, 2017

¹ A helyzetelemzés során a következő szervezetek jelentéseit, kutatási eredményeit használtuk fel: United Nations World Tourism Organization (UNWTO), European Travel Commission (ETC), World Travel & Tourism Council (WTTC), European Travel Commission (ETC), STR Global Hotel Review, TourMIS, IPK International, Airdna.com, Központi Statisztikai Hivatal (KSH), Magyar Nemzeti Bank (MNB), Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ Zrt.).

Árnyaltabb képet kapunk, ha az egyes vetélytársaink tényleges piaci versenypozíciójához viszonyítjuk a magyar turisztikai ágazat teljesítményét. Például Ausztria és Magyarország turizmusa között nem csak az a különbség, hogy Ausztria GDP-jén belül 15,2%, míg Magyarország GDP-jén belül 10,5% a turizmus kontribúciója hanem az is, hogy Ausztria GDP-je több mint a háromszorosa Magyarországnak. Azaz az osztrák turisztikai ipar által előállított nemzeti össztermék abszolút értékben több mint háromszor annyi, mint a magyar turizmus gazdasági teljesítménye.

A turizmus nemzetgazdasági jelentőségét az adja, hogy ez az egyetlen olyan szektor, amely külföldi tőke nélkül is fenntartható, hazai erőforrásokra alapozva rentábilisan működtethető. A turizmus jellemzően a kis- és középvállalkozások területe, 2016-ban a KSH több mint 46 ezer egyéni vállalkozást tartott nyilván a turizmus alapágazatban.

2. Nemzetközi tendenciák

A nemzetközi turizmus alakulása

Az Turisztikai Világszervezet (UNWTO) előzetes adatai szerint a nemzetközi turistaérkezések száma 2016-ban elérte az 1 235 milliót, ami 3,9%-kal (47 millió nemzetközi turistaérkezéssel) több, mint 2015-ben. A 2009-es világválság után 2016 már sorban a hetedik év, amikor növekedést regisztráltak, 2010 óta minden évben legalább 4%-kal nőtt a nemzetközi turistaérkezések száma. Ehhez hasonló megszakítatlan növekedési sorozatra az 1960-as évek óta nem volt példa. Az elmúlt évben a fejlett országokban gyorsabb (5,0%-os) volt a növekedés, mint a fejlődő országokban (ahol körülbelül 2,6%-kal nőtt a nemzetközi turistaérkezések száma). A 2016. évre vonatkozóan adatot szolgáltató 152 ország közül 124 (82%) a nemzetközi turistaérkezések számának bővüléséről számolt be, ebből 55 ország pedig kétszámjegyű növekedést könyvelhetett el.

A nemzetközi utazások iránti kereslet erős maradt 2016-ban, habár a növekedés üteme valamivel mérsékeltebb volt, mint az előző évben. A legtöbb ország biztató eredményekről számolt be, ugyanakkor egyes desztinációk továbbra is érzékelik az országban vagy a régióban történt negatív események utóhatásait, és a biztonság kérdése több helyen is fontos ügy maradt. 2016-ban az északi féltekén a főszezont is magában foglaló, májustól októberig terjedő időszak – amelyben minden hónap eredménye meghaladta a 100 millió turistaérkezést – több mint 700 millió turistaérkezést tudhatott magáénak, ami az éves összes nemzetközi turistaérkezés 57%-át jelenti.

Ami a régiókat illeti, Ázsiában 8,6%-os, Afrikában 8,2%-os, Amerikában 3,9%-os, Európában 2,1%-os növekedést, a Közel-Keleten pedig 4,0%-os csökkenést mértek. Európán belül a legdinamikusabb növekedés Észak-Európát (+6,4%) és Közép- és Kelet-Európát (+4,0%) jellemezte, Dél-Európa és a Mediterrán térség visszafogott (1,4%-os) növekedést mutatott, míg Nyugat-Európában 0,3%-os visszaesést regisztráltak 2016-ban az előzetes adatok szerint.

A 2016-os nemzetközi turisztikai költésre vonatkozó eredmények szintén az utazás iránti növekvő keresletet fejezik ki. Ebben az évben is Kína vezet a turizmusra legtöbbet költő országok listáját, 11,5%-os bővülése e téren megerősíti a 2012 óta fenntartott pozícióját. Az adatok elemzése során fontos figyelembe venni, hogy a költések trendjét nagyban befolyásolhatják a helyi valuták árfolyamának változásai az amerikai dollárhoz viszonyítva, ezért a trendeket mindig a helyi valutában érdemes elemezni. Kínát a következő országok követik a rangsorban a helyi valutában számított költés nagyságrendje alapján: Amerikai Egyesült Államok (+7,7%), Németország (+4,9%), Egyesült Királyság (+13,8%), Franciaország (+6,7%).

Az említettek mellett a TOP 10 küldőország közül három másik piac is kiemelkedő eredményeket regisztrált: a nemzetközi turisztikai költések a Koreai Köztársaságban (7. hely) 8,1%-kal, Ausztráliában (8. hely) 7,6%-kal, Hongkongban (10. hely) 4,8%-kal növekedtek. Az első tíz küldőország közül szerényebb növekedést mértek Kanadában (6. hely, +0,1%) és Olaszországban (9. hely, +1,5%). Oroszország nemzetközi turisztikai költése tovább csökkent 2016-ban (-31,4%), csakúgy mint Brazíliaé (-16,5%).

Európában 2016-ban 615,0 millió nemzetközi turistaérkezést regisztráltak, ami 2,1%-kal (+12 millió turistaérkezés) több, mint 2015-ben. Ez az előző évekhez képest mérsékelt növekedési ütem az európai desztinációk vegyes teljesítményét tükrözi. Számos desztináció feltűnően jó teljesítménye sem tudta teljesen ellensúlyozni a néhány országból származó gyengébb eredményeket, amelyek a legtöbb esetben a közbiztonsággal kapcsolatos aggodalmaknak tudhatók be. Az Oroszországból származó nemzetközi turistaérkezések számának csökkenése érintette még negatívan az európai teljesítményt. Nyugat-Európában Franciaországot (-4,0%) és Belgiumot (-13,2%) érintették negatívan a biztonsággal kapcsolatban felmerült problémák, a dél-európai és Mediterrán térségből pedig Törökországban (-28,5%) csökkentek lényegesen a nemzetközi turistaérkezések. Közép- és Kelet-Európa jó eredményeit részben az Oroszországban mért turistaérkezések 8,6%-os csökkenése mérsékelte.

Az Európai Unió 28 országában összességében 4,6%-kal bővült a nemzetközi turizmus, ezzel a turistaérkezések száma elérte az 500 millió főt.

Magyarország 2016-ban a 23. helyen állt a nemzetközi turistaérkezések száma szerinti rangsorban, két hellyel hátrébb, mint 2015-ben. **Magyarországon a nemzetközi turistaérkezések száma** – mind a világ- (+3,9%), mind az európai (+2,1%), mind az európai uniós átlagot (+4,6%) jóval meghaladó mértékben – **6,6%-kal bővült 2016-ban** az előzetes adatok szerint.

Az STR adatai szerint a férőhelyek minden alrégióban bővültek 2016 során. A legdinamikusabb növekedést a Közel-Keleten, Északkelet-Ázsiában, Délkelet-Ázsiában, Közép- és Dél-Ázsiában, valamint Dél-Amerikában mérték, ahol legalább 3%-kal bővültek a férőhelyek. Mindeközben a szállodaiipar teljesítménye is javult, tehát a kapacitásbeli növekedéssel lépést tudott tartani a kereslet bővülése. A legtöbb esetben a napi átlagárak is magasabbak voltak az előző évinél, így az egy kiadható szobára jutó árbevétel (RevPAR) mutató is növekedett.

Amerikában a szobafoglaltság a 2015-ös szinten maradt (65,1%), míg az átlagár és a RevPAR is 3,3%-kal nőtt. Ázsiában a foglaltsági mutató 1,0 százalékponttal nőtt, de az átlagár 0,9%-kal csökkent, a RevPAR pedig csekély, 0,6%-os növekedést mutatott. Afrika és a Közel-Kelet térsége csökkenést tapasztalt a foglaltság (-1,6 százalékpont), a napi átlagár (-2,2%) és a RevPAR (-4,7%) tekintetében is.

Európában az átlagos szobafoglaltság 0,4 százalékponttal 70,4%-ra nőtt, ami a világ régiói között a legmagasabb. A napi átlagár 1,5%-kal, a RevPAR pedig 2,1%-kal növekedett. A kontinensen belül Kelet-Európában mérték a legnagyobb növekedést: 3,4 százalékponttal nőtt a foglaltság, a napi átlagár 6,8%-kal lett magasabb, a RevPAR pedig 12,7%-kal nőtt. Budapesten – csakúgy, mint Prágában és Varsóban – 2 százalékponttal nőtt a szobafoglaltság. Észak-Európa továbbra is az élen áll az európai alrégiók között 76,2%-os átlagos foglaltsággal. A foglaltság Dél-Európában változatlan maradt az előző évhez képest (67,3%), a térség legtöbb országában emelkedést figyeltek meg, azonban ez sem tudta ellensúlyozni az Isztambulban megfigyelhető jelentős (15%-os) csökkenést. Nyugat-Európában a legtöbb desztináció az előző évi szinten tartotta az átlagos foglaltságot, Párizs és Brüsszel ugyanakkor továbbra is küzd a terrortámadások utóhatásaival.

Előrejelzések 2017-re vonatkozóan

A UNWTO előrejelzése szerint 2017 során a nemzetközi turistaérkezések száma 3–4%-kal fog növekedni. Ez a becslés további erősödést feltételez az egyre változatosabb globális turisztikai piacon, habár az elmúlt hét év lendületes növekedésénél visszafogottabb, fenntarthatóbb ütemben. Ez nagyjából összhangban van a hosszú távra előrejelzett évi átlagos 3,8%-os növekedéssel 2010 és 2020 között. Európa esetében 2–3% közötti növekedés várható 2017-ben a Turisztikai Világszervezet várakozása szerint (2. táblázat).

2. táblázat

A nemzetközi turistaérkezések számának változása, 2011–2017

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Éves átlagos növekedés 2005–2015	2017 előrejelzés**
	egész éves változás							
Világ	+4,7%	+4,7%	+4,6%	+4,1%	+4,5%	+3,9%	+3,9%	+3–4%
Európa	+6,3%	+3,9%	+4,7%	+1,8%	+4,7%	+2,1%	+2,8%	+2–3%
Ázsia és a Csendes- óceáni térség	+6,5%	+7,3%	+6,8%	+6,1%	+5,4%	+8,6%	+6,5%	+5–6%
Amerika	+3,7%	+4,5%	+3,0%	+8,5%	+6,0%	+3,9%	+3,8%	+4–5%
Afrika	-0,7%	+4,5%	+4,5%	+0,7%	-2,9%	+8,2%	+4,7%	+5–6%
Közel-Kelet	-9,3%	+3,2%	-1,5%	+8,4%	+0,8%	-4,0%	+4,3%	+2–5%

* Előzetes becslés.

** 2017. januári előrejelzés

Forrás: UNWTO, 2017. márciusi adatgyűjtés alapján

A fenti előrejelzés a 2017-es évre mérsékelt gazdasági fellendülést feltételez: a fejlett országok számára jobb kilátásokat ígérnek, a fejlődő országok többsége pedig várhatóan tovább erősödik, miközben mások kilábalhatnak a válságból, ahogy az olaj és egyéb árucikkek ára emelkedni kezd. A turizmus bővülését a fejlődő piacokon egyre növekvő középosztály, a reptéri csatlakozások számának bővülése és általánosságban a megfizethetőbb utazások fogják elősegíteni. Ebben az évben is a geopolitikai feszültségek és konfliktusok jelentik a fő kockázatot a turizmusban a világ egyes részein.

3. Magyarország turizmusának alakulása

A válság előtti, 2007-es év szintjét a magyarországi turizmus eredményei – a hazai kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák száma alapján – először 2011-ben haladták meg, majd évről-évre tovább javultak. 2016-ban a folyó áron számított szállásdíjbevételek is jelentősen, 69,6%-kal haladták meg a 2007-es szintet, a férőhely-kapacitások pedig 21,1%-kal bővültek.

A turizmus devizaforgalma

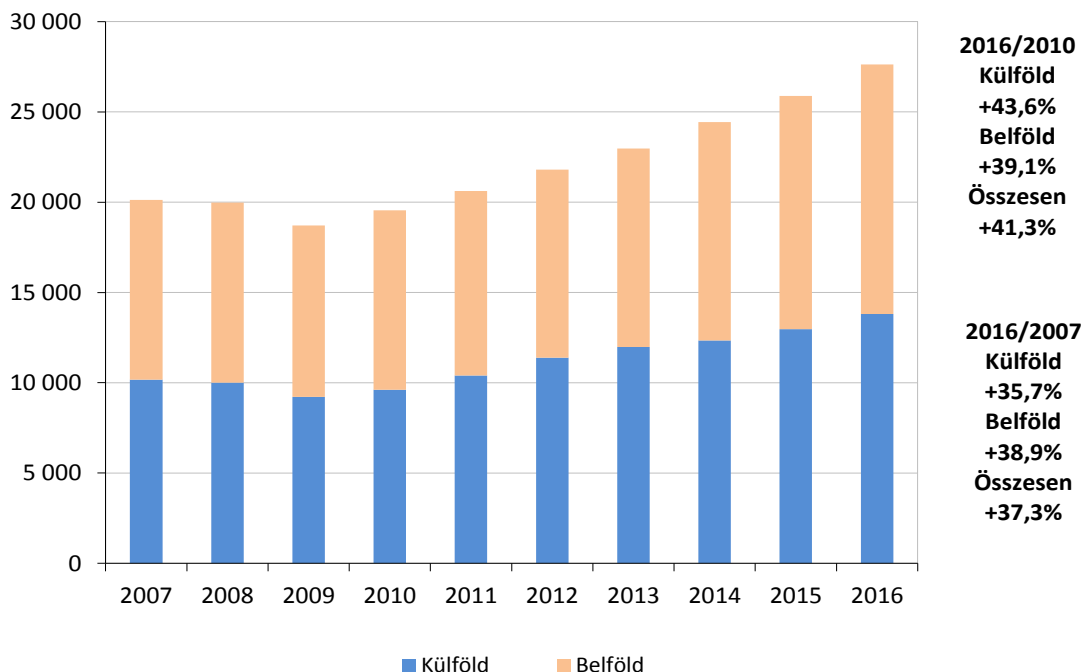
Az MNB által közzétett 2016. évi fizetési mérleg adatok szerint a Magyarországra látogató külföldiek 5 109 millió eurót költöttek magyarországi turisztikai szolgáltatásokra. Ez euróban számítva 6,5%-os növekedés 2015-höz képest. A külföldre látogató magyarok devizakiadása 1 954 millió euró (+18,4%). A bevételek és a kiadások egyenlege 3 155 millió eurót tett ki. Ez euróban számítva 0,2%-os javulást jelent 2015-hez viszonyítva.

A kereskedelmi szálláshelyek forgalma

A KSH adatai szerint 2016-ban a kereskedelmi szálláshelyet igénybe vevő vendégek száma (11 117 294 fő) összességében 6,9%-kal, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma (27 629 453 éjszaka) 6,7%-kal nőtt az előző évhez viszonyítva. Az átlagos tartózkodási idő 2,5 éjszaka volt, ebben nincs érdemi változás 2015-höz képest (-0,1%). A 2016-ban regisztrált vendégéjszakák száma a 2007-ben mért adatokhoz képest összesen 37,7%-kal emelkedett, ami a belföldi 38,9%-os és a külföldi 35,7%-os növekedésnek köszönhető (1. ábra).

1. ábra

**A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakaszámának alakulása, 2007–2016
(ezer éjszaka)**

Forrás: KSH

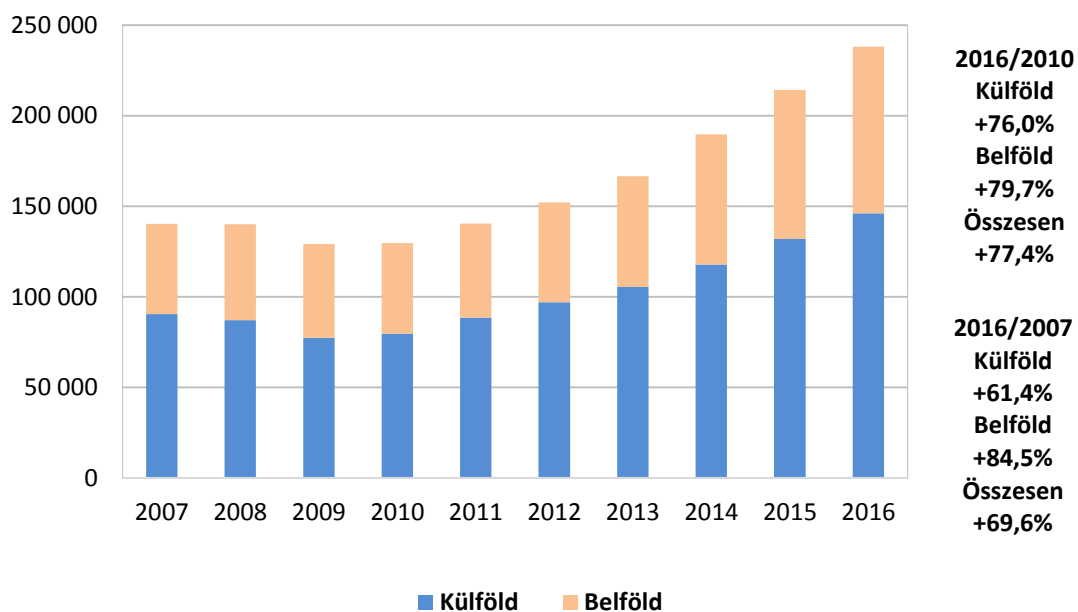
2016-ban a kereskedelmi szálláshelyek szobakapacitás-kihasználtsága átlagosan 46,8%, a szállodáké pedig 56,2% volt. Az ötcillagos szállodákban 66,8%-os, a gyógyszállodákban 64,7%-os kapacitáskihasználtságot mértek.

2016-ban a kereskedelmi szálláshelyek bruttó szállásdíjbevételei 238,0 milliárd forintot tettek ki, a vendégéjszakák számánál (+6,7%) dinamikusabban, 11,1%-kal nőttek. A kereskedelmi szálláshelyek közül a legtöbb szállásdíjbevétel – az összes szállásdíjbevétel 89,3%-a – a szállodákban keletkezett. A szállásdíjbevételek mellett a kereskedelmi szálláshelyek bruttó 81,8 milliárd forint vendéglátásból és további 83,2 milliárd forint egyéb szolgáltatásból² származó bevételt realizáltak 2016-ban. Így a kereskedelmi szálláshelyeken összesen több mint 403,1 milliárd forint bruttó bevétel keletkezett, ami az előző évhez viszonyítva folyó áron 9,3%-os növekedésnek felel meg. Eközben a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás 2016-ra számított árindexe 2,7%-kal magasabb az előző évinél. Ezen belül a szálláshely-szolgáltatás területén 2,3%-os árnövekedést mértek.

2007-hez képest a szállásdíjbevételek terén 69,6%-os növekedés figyelhető meg. A külföldiek 61,4%-kal, a belföldiek pedig 84,5%-kal többet költöttek szállásdíjra (2. ábra).

2. ábra

A bruttó szállásdíjbevételek alakulása a kereskedelmi szálláshelyeken, 2007–2016 (millió forint)

Forrás: KSH

2016-ban a vendégéjszakák 75,9%-át regisztráló szállodák vendégforgalma a kereskedelmi szálláshelyekhez hasonlóan kedvezően alakult: a vendégek száma (8 705 351 fő) 7,5%-kal, a vendégéjszakák száma (20 969 121 éjszaka) szintén 7,5%-kal nőtt 2015-hez képest.

A szállodák átlagosan 18 357 forintos bruttó átlagárral működtek 2016-ban. A legmagasabb bruttó átlagár az öt- (41 024 forint) és négycsillagos (17 952 forint), valamint a kategória nélküli (19 435 forint) és a gyógyszállodákat (17 509 forint) jellemezte. Az egy kiadható szobára jutó bruttó árbevétel (bruttó

² A gyógy- és wellness-szolgáltatásokból, a nonprofit célú szálláshely-szolgáltatás igénybe vevőjétől származó, szállásdíjba foglalt egyéb bevételeket, valamint az üdülési jog után felszámított fenntartási költségeket is tartalmazza.

RevPAR) 10 311 forint volt a szállodákban, a legmagasabb mutatót itt is az ötcsillagos (27 424 forint) és a négycsillagos (11 706 forint), valamint a gyógyszállodákban (11 325 forint) mérték.

A KSH előzetes adatai szerint a *2017. január–augusztusi időszakban* a kereskedelmi szálláshelyet igénybe vevő vendégek száma és az általuk eltöltött vendégéjszakák száma egyaránt 6,9%-kal nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva: 8,2 millió vendég 20,9 millió vendégéjszakát töltött el a kereskedelmi szálláshelyeken.

2017 első nyolc hónapjában a kereskedelmi szálláshelyek bruttó szállásdíjbevételei 188,5 milliárd forintot (+18,8%) tettek ki, a vendégéjszakák számánál is dinamikusabban nőttek. A szállásdíjbevételek 87,8%-a szállodákban keletkezett. A vendéglátásból és az egyéb szolgáltatásokból származó bevételeket is figyelembe véve a kereskedelmi szálláshelyeken összesen 310,0 milliárd forint bruttó bevétel keletkezett (+16,7%). A vendégéjszakák 75,5%-át regisztráló szállodák vendégforgalma a kereskedelmi szálláshelyekhez hasonlóan kedvezően alakult: a vendégek száma (6,2 millió fő) 6,8%-kal, a vendégéjszakák száma (10,6 millió éjszaka) pedig 7,1%-kal nőtt 2016 azonos időszakához képest.

A magyarországi belföldi turizmus jellemzői és alakulása

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) keresletfelmérési adatai szerint legalább egyéjszakás távolléttel járó belföldi utazáson a magyar lakosság közel fele vesz részt. A belföldi utazásból való kimaradás okát jellemzően az anyagiakban jelölik meg, amit az egészségügyi okok és a munkából adódó kötelezettségek követnek.

Az előző évhez képest 2016-ban 5,4%-kal csökkent a magyar lakosság által tett többnapos belföldi utazások száma, ami így 14,4 millió utazást jelent. Ezek 73,9%-a 1–3 éjszakás (10,7 millió utazás; -5,8%), 26,1%-a pedig 4 vagy több éjszakás (3,8 millió utazás; -4,5%) volt. A többnapos belföldi utazások számában a 2014-es és 2015-ös emelkedés után enyhe visszaesés figyelhető meg.

A belföldi utazások fő motivációi között jelentős szerepe van a rokonok, barátok, ismerősök meglátogatásának (VFR=Visiting Friends & Relatives, 6,5 millió utazás), valamint a hobbi jellegű munkavégzésnek is (például hétvégi telken, 0,5 millió utazás), ugyanakkor ezekre a motivációkra a marketingtevékenység kisebb hatást gyakorol. Emiatt érdemes az adatokat megvizsgálni ezen fő motivációk nélkül is.

A belföldi turizmust a VFR és a hobbi fő motivációk nélkül megvizsgálva az látható, hogy a többnapos utazások száma (7,4 millió utazás) 2016-ban 1,7%-kal nőtt. Az 1–3 éjszakás utazások esetében (4,7 millió utazás) 1,3%-os, a 4 vagy több éjszakás utak esetében (2,7 millió utazás) pedig 2,6%-os volt a növekedés.

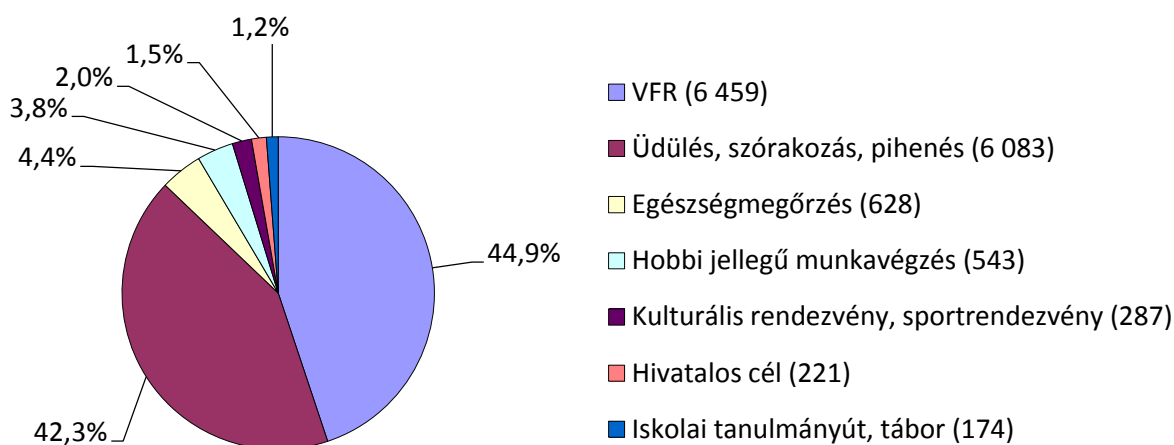
A szabadidős turisták száma összességében 4,8%-kal (14,2 millió utazás), az üzleti turistáké pedig jelentős mértékben, 33,0%-kal csökkent (0,2 millió utazás). A VFR és a hobbi motivációk nélkül számítva a szabadidős turisták száma 3,4%-kal emelkedett. Ugyanakkor, mint arra már utaltunk, a válaszadók a turisztikai motivációk közül a leggyakrabban a rokonok, barátok, ismerősök meglátogatását (VFR) említették (6,5 millió utazás, azaz a turisztikai motivációjú utazások 44,9%-a), amit az üdülés, szórakozás, pihenés motiváció követett 42,3%-kal (6,1 millió utazás). A turisztikai motivációjú utazások fő cél szerinti megoszlását az *1. ábrán* mutatjuk be.

Többnapos belföldi utazáson összesen 58 967 ezer napot töltöttek el a magyarok (4,9%-kal kevesebbet, mint 2015-ben). Szabadidős céllal 58 122 ezer nap (-4,5%), üzleti céllal 750 ezer nap (-19,3%) volt az összes tartózkodási idő a belföldi utazók körében. A szabadidős turisták által eltöltött napok száma a VFR és a hobbi motivációt nem számítva nem csökkent, hanem 2,7%-os növekedést mutatott. Üdülés, szórakozás, pihenés céllal 28 909 ezer napot töltöttek el; barátok, rokonok, ismerősök felkeresésével pedig 22 430 ezer napot. Egészségmegőrzés céljából 2 638 nap volt az összes eltöltött idő, hobbi jellegű munkavégzés: 2 288 nap; kulturális vagy sportrendezvény: 940 ezer nap; iskolai tanulmányút, tábor: 917 ezer nap.

Az átlagos tartózkodási idő a belföldi utazások esetében összességében 4,1 nap (VFR és hobbi nélkül: 4,7 nap). A leghosszabb tartózkodási idő az iskolai tanulmányúton, táborozáson részt vevőket jellemezte (5,3 nap), de viszonylag magas az üdülés, szórakozás, pihenés motivációval utazók átlagos tartózkodási ideje is (4,8 nap). Hobbi jellegű munkavégzés esetében az átlag 4,2 nap; egészségmegőrzés: 4,2 nap; rokon, barát, ismerős meglátogatása: 3,5 nap; üzleti út: 3,4 nap; kulturális vagy sportrendezvény: 3,3 nap.

1. ábra

A turisztikai célú többnapos belföldi utazások megoszlása motiváció szerint 2016-ban (ezer utazás)

Forrás: KSH

2016-ban a többnapos belföldi utazások során a magyar lakosság összesen 308,9 milliárd forintot költött, ami 2015-höz képest 0,5%-os növekedésnek felel meg. Az üzleti turisták költései (4,4 Mrd Ft) 2016-ban 19,4%-os csökkenést mutattak, a szabadidős turisták költéseinél (304 Mrd Ft) 0,8%-os növekedés mutatkozott. A legnagyobb bevétel (210,9 milliárd forint; +3,4%) az üdülés, szórakozás, pihenés motivációval történt utazásoknak köszönhető, jelentősek továbbá a VFR-hez (54,8 milliárd forint; -10,2%) és az egészségmegőrzéshez (23,7 milliárd forint; +7,5%) kapcsolódó kiadások is.

A fajlagos (egy fő egy napjára jutó) költés a többnapos belföldi utazások során 5 239 forint (+5,6%) volt. A legnagyobb fajlagos költés az egészségturizmus (8 993 forint), valamint az üdülés, szórakozás motivációval utazókat (7 296 forint) jellemezte. (A hosszabb, négy és több éjszakás utazások esetében szintén az egészségturizmus motivációval utazók fajlagos költése (7 086 Ft) a legmagasabb.)

A fenti adatokat VFR és hobbi motivációk nélkül is vizsgálva megfigyelhető, hogy 2016-ban a szabadidős turisták költése (244,7 Mrd Ft) 3,7%-kal nőtt az előző évhez képest, a fajlagos költés pedig 7 326 forint volt (+1,0%).

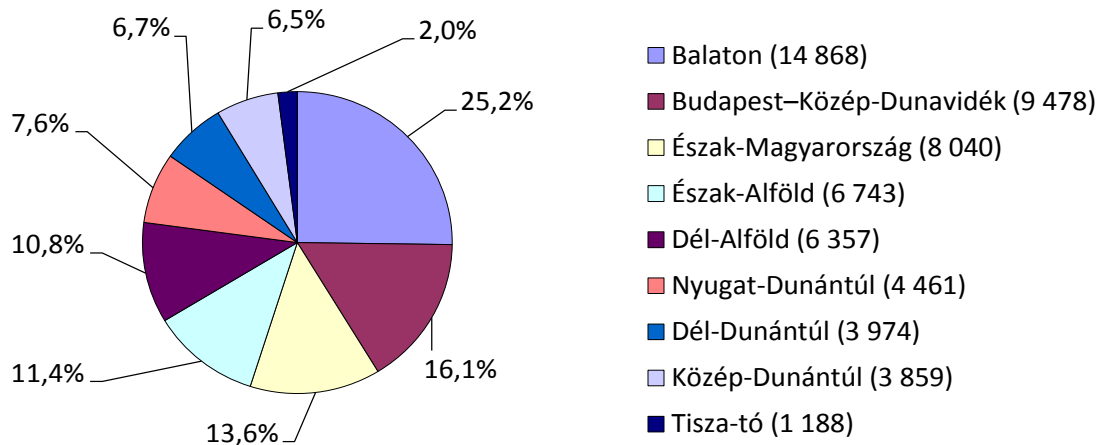
A többnapos belföldi utazások *időtartama* alapján a legnépszerűbb úti cél a Balaton turisztikai régió volt 2016-ban: összesen 14,9 millió napot töltöttek itt a magyarok, 1,8%-kal többet, mint 2015-ben. A második „helyezett” a Budapest–Közép-Dunavidék régió 9,5 millió nappal, 2016-ban az ebben a régióban töltött idő 8,7%-kal kevesebb volt, mint 2015-ben. A dobogó harmadik fokára Észak-Magyarország került 8,0 millió (+9,8%) nappal (2. ábra). A többnapos belföldi utazások *száma* alapján

ugyanígy alakult a sorrend, a *kiadásokat* figyelembe véve viszont kissé eltérően: 1. Balaton, 2. Észak-Magyarország, 3. Budapest–Közép-Dunavidék.

2. ábra

A többnapos belföldi utazások megoszlása időtartam és az úti cél régiója szerint 2016-ban (ezer nap)

Forrás: KSH

Az átlagos tartózkodási idő a Balatonnál (5,2 nap) és a Nyugat-Dunántúli régióban (4,0 nap) volt a leghosszabb. Az egy fő egy napjára jutó költség a Nyugat-Dunántúlon (6 271 forint) és az Észak-Magyarország régióban (6 148 forint) volt a legmagasabb.

A belföldi többnapos utazások során a Balaton régió mint úti cél továbbra is a legnépszerűbb a Budapesten, Pest megyében és a Nyugat-Dunántúlon élők körében. A többi régió esetében a legjellemzőbb úti cél a saját régióon belül van, a kelet-magyarországi megyék lakói körében a Budapest–Közép-Dunavidék turisztikai régió, a közép- és dél-dunántúliak esetében pedig a Balaton régió áll a második helyen. A hosszabb, legalább 4 éjszakás utazások legkedveltebb úti célja valamennyi tervezési-statisztikai régióban a Balaton (turisztikai) régió.

A legfontosabb fő utazási motiváció a Balatonhoz, valamint az Észak-Magyarország és a Nyugat-Dunántúl turisztikai régióba látogatók körében az üdülés, szórakozás, pihenés, második helyen a rokonok, barátok, ismerősök meglátogatása (VFR turizmus) áll. Az összes többi régióban a VFR motiváció a leggyakoribb, második az üdülés, szórakozás, pihenés. A harmadik legfontosabb utazási motiváció az Észak-Magyarország, az Észak-Alföld, a Balaton, a Dél-Dunántúl és a Nyugat-Dunántúl régiókban az egészségmegőrzés; a Budapest–Közép-Dunavidék, a Dél-Alföld és a Közép-Dunántúl régiókban a hobbi jellegű munkavégzés; a Tisza-tó régió esetében pedig a kulturális rendezvény, sportrendezvény látogatása.

A legfontosabb motivációval összhangban a legnépszerűbb szálláshely is a rokonok, barátok, ismerősök által biztosított szálláshely volt, az utazások 47,6%-ában itt szálltak meg a belföldön utazók. Szállodát 28,3%-ban, saját nyaralót, házat 9,4%-ban vettek igénybe. (2015-ben szállodában 25,0%-ban, saját nyaralóban 9,9%-ban szálltak meg, azaz a szállodát igénybe vevők aránya észrevehetően nőtt). Az utazáson eltöltött napokat figyelembe véve kissé nagyobb, 30,4%-os a szállodák részesedése.

A kiadásokat tekintve kiemelkedő a szállodában megszálló turisták részesedése: az összes kiadás 54,4%-a (168,0 milliárd forint, ami 2015-höz képest 3,1%-os növekedést jelent) tőlük származott 2016-

ban. Ez a szállodában megszálló turisták átlagot meghaladó, 9 367 forintos fajlagos költségének köszönhető.

A különböző motivációval utazók között kisebb eltérések figyelhetők meg az igénybe vett szálláshelyek tekintetében:

- a szórakozás, pihenés, üdülés, motivációval utazók elsősorban szállodában, panzióban és saját nyaralóban,
- az egészségük megőrzése miatt utazók túlnyomó többsége szállodában,
- az üzleti céllal utazók szállodában és panzióban,
- a kulturális vagy sportrendezvényre utazók szállodákban, panzióban és rokonoknál, barátoknál, ismerősöknél szállnak meg.

Belföldön messze a legnépszerűbb közlekedési eszköz a személygépkocsi, motor és lakóautó kategória (78,5%), amit az autóbusz (11,8%) és a vasút (9,3%) követ. A belföldön vonattal utazók részesedése 1,2 százalékponttal csökkent 2015-höz viszonyítva.

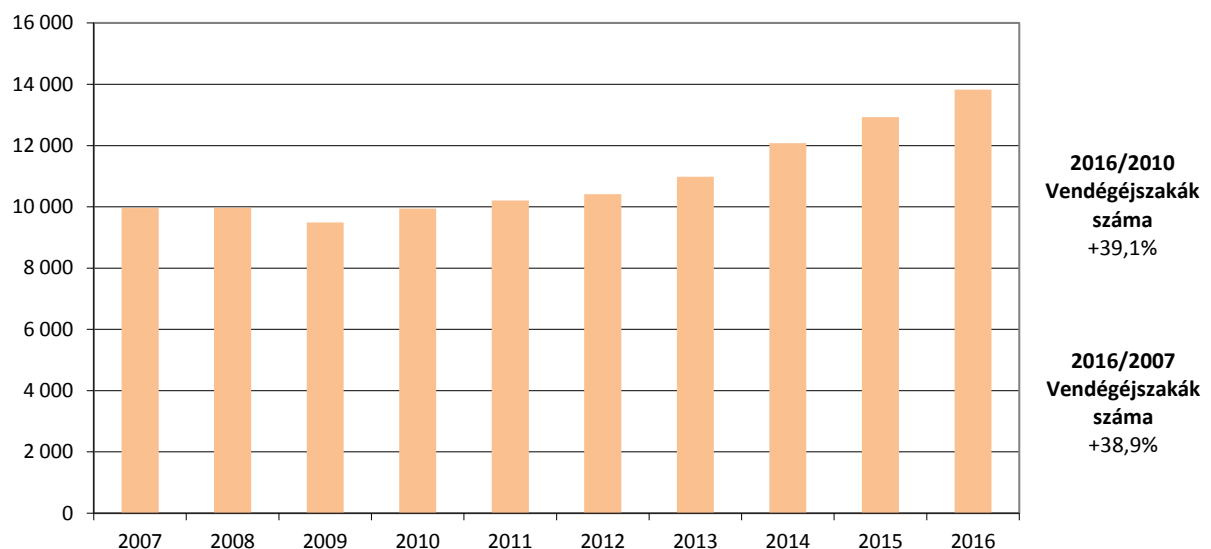
2016-ban a kereskedelmi szálláshelyeken a keresletfelmérésből származó adatokhoz képest kedvezőbb tendenciákat tapasztaltunk. A KSH adatai szerint 2016-ban a belföldi vendégek száma (5 815 451 fő) 6,2%-kal, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma (13 827 408 éjszaka) 7,0%-kal nőtt az előző évhez képest. A belföldiek átlagos tartózkodási ideje 2,4 éjszaka (+0,7%) volt. A 2009-től folyamatosan tapasztalt növekedésnek köszönhetően a 2016-ban regisztrált belföldi vendégéjszakák száma a 2007-ben mért adatokhoz képest összességében 38,9%-kal volt magasabb (4. ábra).

A szállodák belföldi forgalmában jelentős növekedést regisztráltak: a belföldi vendégek száma 7,6%-kal, a belföldi vendégéjszakák száma 8,7%-kal nőtt, a növekedés mértéke mindkét esetben valamivel meghaladja a kereskedelmi szálláshelyek átlagát.

2016-ban a kereskedelmi szálláshelyek belföldiektől származó bruttó szállásdíjbevétele 11,8%-kal, a szállodák belföldiektől származó szállásdíjbevétele 14,1%-kal nőtt.

4. ábra

A belföldi vendégéjszakák számának alakulása Magyarországon, 2007–2016 (ezer éjszaka)

Forrás: KSH

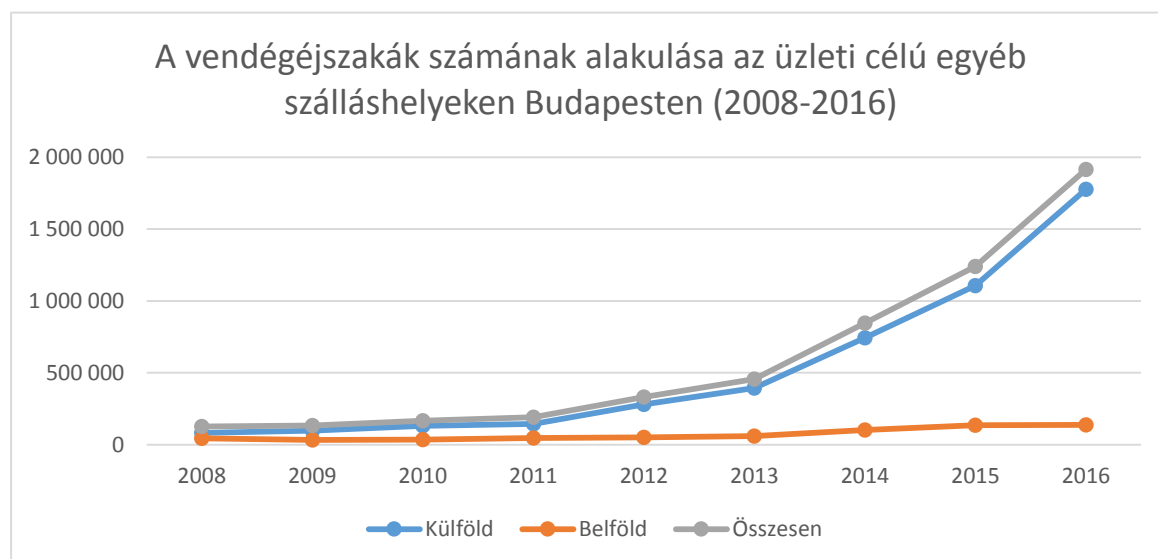
2016-ban a Széchenyi Pihenőkártya tulajdonosok 19 053,4 millió forint értékben (+8,1% az előző évhez képest) fizettek ezen fizetőeszközzel a kereskedelmi szálláshelyeken. A működő kereskedelmi szálláshelyek jelentése alapján 2016 decemberében 1 720 kereskedelmi szálláshely fogadott el fizetőeszközként Széchenyi Pihenőkártyát.

A kártyaszolgáltatói adatok összesítése alapján a kibocsátás kezdete – azaz 2011. július 4. óta – 2016 végéig a SZÉP-kártyáról a kártyabirtokosok összesen 362,8 milliárd forintot költöttek. Ennek 68,7%-át (249,1 milliárd forintot) a vendéglátás, 19,1%-át (69,4 milliárd forintot) a szálláshely, 12,2%-át (44,3 milliárd forintot) pedig a szabadidő alszámláról fizették.³

A KSH előzetes adatai szerint 2017 első nyolc hónapjában a belföldi vendégek száma (4,3 millió fő) 6,1%-kal, a belföldi vendégéjszakák száma (10,6 millió éjszaka) 5,1%-kal emelkedett 2016 első nyolc hónapjához képest a kereskedelmi szálláshelyeken. A szállodákban a belföldi vendégek száma 6,6%-kal, a belföldi vendégéjszakák száma 4,8%-kal nőtt. A belföldiektől származó szállásdíjbevételek a kereskedelmi szálláshelyeken 13,9%-kal, a szállodákban pedig 13,3%-kal bővült.

2017 augusztusában 2 308 kereskedelmi szálláshely fogadott el fizetőeszközként Széchenyi Pihenőkártyát. 2017 első nyolc hónapjában a Széchenyi Pihenőkártya tulajdonosok 14,8 milliárd forint értékben fizettek ezen fizetőeszközzel a kereskedelmi szálláshelyeken, ami 3,5%-os növekedés 2016 azonos időszakához képest.

Az egyéb szálláshelyek⁴ továbbra is népszerűek a belföldi vendégek körében, minden turisztikai régióban a belföldi vendégforgalom túlsúlya volt megfigyelhető, kivéve Budapesten. 2016-ban országosan az összes vendégéjszaka 53,6%-a származott a hazai vendégektől, Budapesten ugyanakkor a belföldi vendégéjszakák aránya mindössze 7,3%. Országosan 1 153 ezer belföldi vendég közel 3,5 millió vendégéjszakát töltött el az egyéb szálláshelyeken.

³ A SZÉP Kártya három eltérő felhasználási körű, egymástól függetlenül használható alszámlából (szálláshely, vendéglátás, szabadidő) áll (Id. A Széchenyi Pihenő Kártya kibocsátásának és felhasználásának szabályairól szóló 55/2011. (IV.12.) Kormányrendeletet). A szálláshelyeket igénybe vevők szállásukat és a hozzá kapcsolódó szolgáltatásokat a vendéglátás és a szabadidő alszámláról is fizethetik.

⁴ Egyéb (üzleti célú) szálláshelyek: szálláshely-szolgáltatás céljára hasznosított, a kereskedelmi szálláshely kategóriába nem tartozó, nem kizárólag szálláshely-szolgáltatás rendeltetéssel létesített önálló épület, vagy annak lehatárolt része, ahol az e célra hasznosított szobák száma legfeljebb nyolc, az ágyak száma legfeljebb tizenhat. (A 239/2009 (X.20.) Kormányrendelet értelmében a magán-szálláshely kategória helyett az egyéb szálláshely kategória lépett életbe.)

Az egyéb szálláshelyeken a vendégéjszakák száma Budapesten a 2015-ösnél növekedésnél is jobban, kiugró mértékben, 54,3%-kal emelkedett; ezen belül a külföldi vendégéjszakák számának növekedése 60,6%-os volt. Az emelkedés okai mögött érdemes kiemelni a közösségi gazdaság (sharing economy) évek óta tartó erősödését a szálláshelyek piacán. Jelentős növekedést regisztráltak Észak-Magyarországon (+17,0%), a Dél-Alföldön (+13,7%), és Nyugat-Dunántúlon (+13,0%) is.

A beutazó turizmus jellemzői és alakulása

2016-ban a Magyarországra érkező külföldi látogatók száma (52,9 millió fő) összességében 9,4%-kal, ezen belül a többnapos látogatóké (15,3 millió fő) 6,6%-kal nőtt. 2016-ban a Magyarországra érkező összes látogató 40,5%-a, a többnapos látogatók 88,3%-a érkezett turisztikai céllal. A többnapos látogatásokon belül a szabadidős turizmus dominált (81,0%), az üzleti turizmus 7,3%-ot tett ki. A turisták mellett további 31,4 millió látogató érkezett, többségük egynapos tranzitutas vagy egy napra érkező bevásárló volt.

Így összesen 21,4 millió külföldi turista látogatott Magyarországra, számuk 6,2%-kal nőtt 2014-hez képest. A turisták 62,8%-a több napig tartózkodott az országban. A több napra érkező turisták száma 8,6%-kal, az egynapos turisták száma pedig 2,5%-kal nőtt 2016-ban.

A turisták körében a fizetős szálláshelyek mellett népszerűek az ingyenes szálláslehetőségek is. A legtöbb turista a július–szeptemberi és az április–júniusi időszakban keresi fel hazánkat. A legfontosabb motivációk: rokon- és barátlátogatás, városlátogatás, egészségturizmus, üdülés és hivatásturizmus.

A turisták átlagosan 3,8 napot, a több napra érkező turisták pedig átlagosan 5,5 napot töltöttek el hazánkban 2016-ban. Az utazási időtartam csökkenése általános nemzetközi trend, ennek megfelelően, hogy a 2–4 napos turisztikai célú utak aránya az összes többnapos utazáson belül 2015-ben 52,2% volt, 2016-ban ez az arány már 54,1%-os. A 2–4 napos turisztikai célú utak száma 12,5%-kal nőtt 2015-höz képest, míg az 5 és több napos utak számában csak 4,3%-os emelkedés figyelhető meg.

A többnapos turisztikai célú utazások főbb célpontjai Budapest, Nyugat-Dunántúl és a Balaton régiók voltak.

2016-ban a Magyarországra érkező turisták fogyasztása összesen 1 291,6 milliárd forintot tett ki, ami 5,7%-os növekedést jelent 2015-höz képest. Ezen belül a több napra érkezők 1 204,9 milliárd forintot (+5,3%), az egynapos turisták 86,7 milliárd forintot költöttek (-4,2%).

A Magyarországra látogató külföldiekre vonatkozó főbb mutatók alakulását a 3. táblázatban foglaltuk össze.

A Magyarországra érkező látogatók legfontosabb mutatóinak alakulása

	2015	2016	Változás 2016/2015
Látogatók száma (ezer fő)	48 345	52 890	+9,4%
Ebből: egynapos látogatók (ezer fő)	34 029	37 635	+10,6%
többnapos látogatók (ezer fő)	14 316	15 255	+6,6%
Turisztikai motivációval érkező látogatók száma (ezer fő)	20 189	21 444	+6,2%
Ebből: turisztikai motivációval érkező egynapos látogatók száma (ezer fő)	7 778	7 970	+2,5%
turisztikai motivációval érkező többnapos látogatók száma (ezer fő)	12 410	13 474	+8,6%
Ebből: szabadidős céllal érkező turisták száma (ezer fő)	18 860	20 139	+6,8%
üzleti céllal érkező turisták száma (ezer fő)	1 329	1 304	-1,9%
Látogatók összes költsége (millió forint)	1 607 668	1 724 543	+7,3%
Ebből: egy napra érkező látogatók költsége (millió forint)	385 246	432 941	+12,4%
több napra érkező látogatók költsége (millió forint)	1 222 422	1 291 602	+5,7%
Turisztikai célú látogatók összes kiadása (millió forint)	1 235 096	1 291 600	+4,6%
Turisztikai célú látogatók egy utazásra jutó átlagos kiadása (forint)	61 177	60 231	-1,5%
Turisztikai motivációval érkező egynapos látogatók költsége (millió forint)	90 555	86 743	-4,2%
Turisztikai motivációval érkező egynapos látogatók egy utazásra jutó átlagos költsége (forint)	11 642	10 884	-6,5%
Turisztikai motivációval érkező többnapos látogatók költsége (millió forint)	1 144 541	1 204 857	+5,3%
Turisztikai motivációval érkező többnapos látogatók egy utazásra jutó átlagos költsége (forint)	92 227	89 421	-3,0%
Szabadidős céllal érkező turisták költsége (millió forint)	1 076 188	1 155 148	+7,3%
Szabadidős céllal érkező turisták egy utazásra jutó átlagos költsége (forint)	57 062	57 359	+0,5%
Üzleti céllal érkező turisták költsége (millió forint)	158 908	136 452	-14,1%
Üzleti céllal érkező turisták egy utazásra jutó átlagos költsége (forint)	119 570	104 641	-12,5%

Forrás: KSH

2017 első félévében a Magyarországra turisztikai céllal érkező látogatók száma (9,7 millió fő) 1,3%-kal, ezen belül az egynapos turistáké (3,9 millió fő) 4,4%-kal csökkent, a többnapos turistáké (5,9 millió fő) ugyanakkor 0,1%-kal nőtt. A szabadidős turizmusban részt vevők száma (9,1 millió fő) 0,1%-kal nőtt, az üzleti turizmusban részt vevőké (0,6 millió fő) viszont 18,8%-kal csökkent 2016 első félévéhez viszonyítva.

A legfontosabb küldőországok meghatározása többféle szempont szerint történhet: a kereskedelmi szálláshelyek vendég- vagy vendégéjszakaszáma, a Magyarországra érkező turisták száma, illetve a Magyarországra több napra érkező turisták száma alapján. Mivel a turisztikai bevételeket tekintve a többnapos látogatások jelentősebb szerepet játszanak, jelen elemzésünkben a 2016. évi többnapos turisztikai célú látogatások száma, valamint a kereskedelmi szálláshelyek 2016. évi vendégéjszakaszáma szerint legfontosabb tizenöt országot vizsgáljuk részletesen. Ezek között természetesen átfedések is vannak: Ausztria és Németország mindkét tekintetben az élbolyban szerepel (4. táblázat).

Magyarország legfontosabb küldőpiacai*

Helyezés 2012-ben	Helyezés 2013-ban	Helyezés 2014-ben	Helyezés 2015-ben	Helyezés 2016-ban	Küldőpiac	Több napra érkező turisták száma (ezer fő)		Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (éjszaka)		
						2016	Részesedés	2016	Részesedés	2016/2015
1.	1.	1.	1.	1.	Németország	1 783	13,2%	1 919 635	13,9%	-2,1%
5.	5.	4.	2.	2.	Egyesült Királyság	536	4,0%	971 979	7,0%	+9,0%
2.	2.	2.	3.	3.	Ausztria	997	7,4%	829 277	6,0%	+4,7%
6.	6.	6.	4.	4.	Csehország	833	6,2%	813 982	5,9%	+17,8%
7.	7.	7.	7.	5.	Lengyelország	431	3,2%	696 624	5,0%	+11,2%
3.	3.	5.	5.	6.	Olaszország	384	2,8%	679 109	4,9%	-0,4%
9.	9.	8.	6.	7.	USA	624	4,6%	677 822	4,9%	+3,3%
10.	10.	9.	9.	8.	Románia	2 299	17,1%	543 939	3,9%	+16,4%
4.	4.	3.	8.	9.	Oroszország	187	1,4%	536 182	3,9%	-5,3%
13.	13.	12.	12.	10.	Szlovákia	1 746	11,0%	446 817	3,2%	+19,8%
8.	9.	10.	10.	11.	Hollandia	253	1,9%	433 485	3,1%	+4,5%
11.	11.	11.	11.	12.	Franciaország	229	1,7%	423 183	3,1%	+2,1%
12.	12.	13.	13.	13.	Spanyolország**	281	2,1%	387 342	2,8%	+8,1%
17.	17.	14.	14.	14.	Izrael	141	1,0%	349 021	2,5%	+19,6%
23.	23.	20.	17.	15.	Kína	na.	na.	302 107	2,3%	+35,8%

*Sorrend a 2016-os vendégéjszakák száma alapján.

**A Spanyolországból és Portugáliából érkező többnapos turisták száma 241 ezer fő.

Forrás: KSH

Az 5. táblázatban a vendégéjszakaszám szerinti legfontosabb küldőpiacainkról érkező látogatók 2016. évi mutatóit foglaltuk össze. Eszerint a turisztikai motivációval érkezők aránya a legfontosabb európai küldőországok közül az Egyesült Államok (88,7%), Csehország (74,6%) és az Egyesült Királyság (64,9%) esetében volt a legmagasabb. Az összes vizsgált országnál megfigyelhető a szabadidős turizmus dominanciája, üzleti céllal legtöbbször az oroszok (26,2%), a lengyelek (11,4%) és a britek (11,0%) közül látogatnak Magyarországra.

A rokon- és barátlátogatás mint motiváció aránya a turisták körében Románia esetében volt a legmagasabb (46,5%), de Szlovákia (23,9%) esetében is ez volt a legfőbb turisztikai motiváció. Egészségturizmus céljából arányaiban a legtöbbször Ausztriából (27,0%) és Csehországból (26,6%) érkeznek. Lengyelországból (65,0%) és Csehországból (48,4%) a legtöbbször üdülés, pihenés céljából érkeznek.

A turisták átlagosan 3,8 napot, a több napra érkező turisták pedig átlagosan 5,5 napot töltöttek el hazánkban 2016-ban. A leghosszabb időt átlagosan az orosz turisták (7,6 nap), az olaszok (7,1 nap), a németek (6,7 nap), a lengyelek (6,2 nap) és az amerikaiak (6,0 nap) töltötték Magyarországon. A szomszédos országokra (Ausztriára, Romániára és Szlovákiára) alacsonyabb átlagos tartózkodási idő jellemző.

A több napra érkező turisták száma 2016-ban Románia (2 299 ezer fő), Németország (1 783 ezer fő), Szlovákia (1 467 ezer fő), Ausztria (977 ezer fő), Csehország (833 ezer fő) és az Egyesült Államok (624 ezer fő) esetében volt a legnagyobb. A többnapos turisztikai célú látogatások aránya az Egyesült

Államok, Oroszország és az USA (100%), valamint Németország (97,6%), Olaszország (97,2%) Lengyelország (96,6%) és Csehország (92,4%) esetében volt meghatározó. A Szlovákiából (33,8%) és az Ausztriából érkező turisták körében (25,7%) volt a legkisebb a többnapos látogatások aránya.

Az európai turisták közül a németek költöttek összességében a legtöbbet (170,6 milliárd forint), őket az amerikaiak (120,6 milliárd forint), a osztrákok (106,8 milliárd forint) és a romániaiak (81,4 milliárd forint) követték. A fejenkénti és naponkénti átlagkiadást tekintve a legtöbbet az Egyesült Államokból (32,3 ezer Ft), az Oroszországból (27,1 ezer Ft) az Egyesült Királyságból (24,3 ezer Ft), az Olaszországból (16,3 ezer Ft), a Németországból (14,0 ezer Ft) és a Csehországból (13,8 ezer Ft) érkezők turisták költötték. Szlovákia (8,2 ezer Ft) és Románia (7,3 ezer Ft) esetében regisztrálták a legalacsonyabb egy fő egy napjára jutó költést, összefüggésben az egynapos utazások magasabb arányával és az utazások legfontosabb motivációjával.

Magyarország legfontosabb küldőpiacainak főbb keresletfelmérési adatai 2016

	Német-ország	Egyesült Királyság	Ausztria	Csehország	Lengyel-ország	Olaszország	USA	Románia	Oroszország	Szlovákia
Összes látogató (ezer fő)	3 132	652	8 233	1 546	2 084	768	629	11 070	207	10 498
Turisztikai motivációval érkező látogatók (ezer fő)	1 826	536	3 872	902	446	395	624	3 468	187	4 372
Turisztikai motivációval érkezők aránya az összes látogatón belül (%)	58,3%	82,2%	47,0%	58,3%	21,4%	51,4%	99,2%	31,3%	90,3%	41,6%
Turisztikai motivációból: szabadidős turizmus (ezer fő)	1 594	477	3 781	876	395	374	574	3 403	138	4 249
Szabadidős turisztikai motivációval érkezők aránya az összes turista számán belül (%)	87,3%	89,0%	97,6%	97,1%	88,6%	94,7%	92,0%	98,1%	73,8%	97,2%
Turisztikai motivációból: üzleti turizmus (ezer fő)	231	59	91	26	51	21	50	64	49	123
Üzleti turisztikai motivációval érkezők aránya az összes turista számán belül (%)	12,7%	11,0%	2,4%	2,9%	11,4%	5,3%	8,0%	1,8%	26,2%	2,8%
Több napra érkező turisztikai célú látogatók (ezer fő)	1 783	536	997	833	431	384	624	2 299	187	1 476
A többnapos utazók aránya a turisztikai célú látogatókon belül (%)	97,6%	100,0%	25,7%	92,4%	96,6%	97,2%	100,0%	66,3%	100,0%	33,8%
2-4 napos turisztikai célú látogatók (ezer fő)	726	290	520	307	118	124	442	1 362	64	1 196
5 és több napos turisztikai célú látogatók (ezer fő)	1 057	246	477	526	313	260	182	936	123	280
Turisztikai célú látogatók összes kiadása (millió forint)	170 575	73 517	106 788	69 331	35 598	45 837	120 567	81 432	38 519	65 429
Turisztikai célú látogatók átlagos tartózkodási ideje (nap)	6,7	5,6	2,2	5,6	6,2	7,1	6,0	3,2	7,6	1,8
Egy fő egy napi költése (fő/nap/ezer forint)	14,0	24,3	12,3	13,8	12,8	16,3	32,3	7,3	27,1	8,2
Turisztikai célú látogatók főbb motivációi (%)	üdülés, pihenés (26,6%)	városnézés, körutazás (49,6%)	városnézés, körutazás (32,7%)	üdülés, pihenés (48,4%)	üdülés, pihenés (65,0%)	városnézés, körutazás (40,8%)	városnézés, körutazás (72,4%)	rokon, barát-látogatás (46,5%)	városnézés, körutazás (48,7%)	rokon, barát-látogatás (23,9%)
	gyógy- és egészség-turizmus (16,8%)	rokon, barát-látogatás (15,3%)	gyógy- és egészség-turizmus (27,0%)	gyógy- és egészség-turizmus (26,6%)	hivatás-turizmus (11,4%)	rokon, barát-látogatás (17,0%)	rokon, barát-látogatás (16,3%)	üdülés, pihenés (23,9%)	hivatás-turizmus (26,2%)	városnézés, körutazás (14,5%)
	rokon, barát-látogatás (14,1%)	hivatás-turizmus (11,0%)	rokon, barát-látogatás (13,7%)	városnézés, körutazás (10,5%)	városnézés, körutazás (9,4%)	üdülés, pihenés (14,9%)	hivatás-turizmus (8,0%)	saját ingatlan felkeresése (11,9%)	rokon, barát-látogatás (8,0%)	saját ingatlan felkeresése (13,7%)

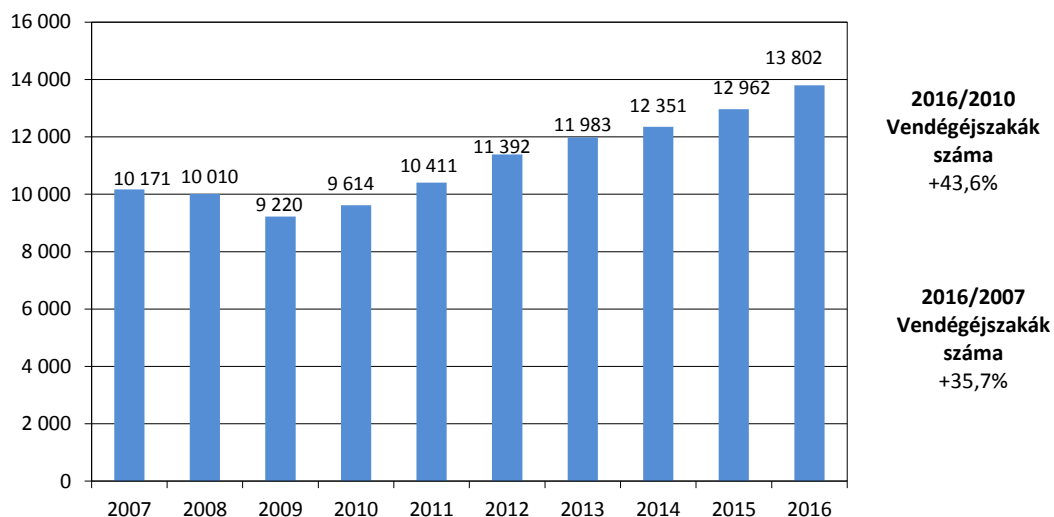
Ami a kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalmát illeti, a KSH adatai szerint 2016-ban a külföldi vendégek számában (5 301 843 fő) 7,6%-os, az általuk eltöltött vendégéjszakák számában (13 802 045 éjszaka) pedig 6,5%-os növekedést regisztráltak. A külföldiek átlagosan 2,6 éjszakát töltöttek el a kereskedelmi szálláshelyeken.

2016-ban a szállodákban (a kereskedelmi szálláshelyek átlagához hasonlóan) a külföldi vendégek száma 7,5%-kal, a külföldi vendégéjszakák száma 6,5%-kal emelkedett. 2016-ban a kereskedelmi szálláshelyek és a szállodák külföldiektől származó bruttó szállásdíjbevétele egyaránt 10,6%-kal nőtt az előző évhez képest.

A külföldi vendégforgalom növekedését egyértelműen a válság vetette vissza 2008-ban, a folyamatos növekedés ebben a szegmensben is 2010-ben indult meg (6. ábra).

6. ábra

**A külföldi vendégéjszakák számának alakulása Magyarországon, 2007–2016
(ezer éjszaka)**

Forrás: KSH

A KSH előzetes adatai szerint *2017 első nyolc hónapjában* a külföldi vendégek számában (3,8 millió fő) 7,7%-os, az általuk eltöltött vendégéjszakák számában (10,3 millió éjszaka) pedig 8,9%-os növekedést regisztráltak az előző év azonos időszakához képest. A külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje 2,7 éjszaka volt. A külföldiektől származó szállásdíjbevétele a kereskedelmi szálláshelyeken 22,2%-kal, a szállodákban pedig 22,4%-kal nőtt. Utóbbi kategóriában a külföldi vendégek száma 7,0%-kal, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma 9,1%-kal volt magasabb, mint 2016 első nyolc hónapjában.

Legfontosabb tíz küldőországunk közül 2016-ban Szlovákia (+19,8%), Csehország (+17,8%), Románia (+16,4%), Lengyelország (+11,2%), és az Egyesült Királyság (+9,0%) esetében nőtt jelentősen a kereskedelmi szálláshelyi vendégéjszakák száma 2015-höz képest. A TOP 10 küldőországon kívüli országokból érkező forgalom szintén igen kedvezően alakult: Kína (+35,8%), Ukrajna (+28,9%), a Koreai Köztársaság (+23,6) és India (+21,8%) esetében jelentős növekedést tapasztalhattunk. Abszolút értékben vizsgálva az adatokat megállapítható, hogy a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált külföldi vendégéjszakák számában közel 840 ezres növekedést tapasztaltak 2015-höz viszonyítva. Ehhez a pozitívumhoz nagyban hozzájárult a cseh (+123,0 ezer), a brit (+80,0 ezer), a kínai (+79,0 ezer), a román (+77,0 ezer) és a lengyel (+70,0 ezer) vendégéjszakák számának növekedése.

Az egyéb szálláshelyeken 2016-ban jelentős mértékben nőtt a külföldi vendégforgalom: a vendégek száma (767 ezer) 25,1%-kal, a vendégéjszakák száma (2,9 millió) pedig 36,9%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban. A külföldi vendégforgalom nagy területi koncentrációt mutat a magyarországi egyéb szálláshelyeken: a külföldi vendégéjszakák 59,4%-a 2016-ban a Budapest–Közép-Dunavidék régióban realizálódott – ami így megelőzte a Balatont (22,6%). A Budapest–Közép-Dunavidék régióban kiugró az emelkedés 2014-hez képest mind a vendégek (+61,0%), mind a vendégéjszakák (+48,8%) esetében. Ebben, elsősorban Budapesten, kiemelt szerepe van a „közösségi szálláshelyek” (Airbnb) ugrásszerű térnyerésének.

Az egészségturizmus jelentősége

Az egészségturizmus a belföldi és a beutazó turizmusban egyaránt jelentős szerepet játszik. 2016 júliusában 35 gyógyszálloda működött Magyarországon 5 403 szobával és 12 426 kiadható férőhellyel. A gyógyszállodákat az átlagosnál jobb kihasználtság jellemzi, míg 2016-ban a kereskedelmi szálláshelyek szobakapacitás-kihasználtsága 46,8%, a szállodáké pedig 56,2% volt, a gyógyszállodákban 64,7%-os kapacitáskihasználtságot mértek. *(Részletes adatok az 7. táblázatban)*

2016-ban a kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek 6,4%-át (708 259 fő), vendégéjszakáinak 8,5%-át (2 358 522 éjszaka) regisztrálták gyógyszállodában. 2016-ban a gyógyszállodákban a vendégek száma 6,8%-kal, a vendégéjszakák száma 6,1%-kal nőtt az előző évhez képest. A vizsgált időszakban az átlagos tartózkodási idő a gyógyszállodákban, a kereskedelmi szálláshelyi átlagot meghaladva, 3,3 éjszakát tett ki. A belföldiektől származó szállásdíjbevételek 13,2%-kal, a külföldieké pedig 8,3%-kal emelkedett. 2016-ban az összes szállásdíjbevételek (22,3 milliárd forint) 57,3%-a (12,8 milliárd forint) a külföldi vendégektől származott a gyógyszállodákban.

A külföldi vendégek száma (293 525 fő) 8,1%-kal, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma pedig (1 200 068 éjszaka) 6,1%-kal növekedett. A külföldi vendégek átlagosan 4,1 éjszakát töltöttek a magyarországi gyógyszállodákban. 2016-ban a magyarországi kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégéjszakáinak 8,7%-át, a szállodák külföldi vendégéjszakáinak pedig 10,5%-át gyógyszállodákban töltötték el.

A gyógyszállodákban 2016-ban a legtöbb vendégéjszakát Németország (a gyógyszállodákban töltött összes külföldi vendégéjszaka 21,1%-a), Oroszország (14,5%), Ausztria (11,0%), Csehország (9,7%), Szlovákia (4,8%), Románia (4,0%), Izrael (3,4%), Lengyelország (3,1%), az Egyesült Királyság (2,6%) és Ukrajna (2,2%) vonatkozásában regisztrálták. Ezzel egy időben a gyógyszállodákban a belföldi vendégek száma (414 734 fő) 6,0%-kal, a belföldi vendégéjszakák száma (1 158 454 éjszaka) 6,0%-kal nőtt. A gyógyszállodák vendégeinek 58,6%-a, vendégéjszakáinak 49,1%-a származott a belföldi forgalomból. A belföldi vendégek átlagosan 2,8 éjszakát töltöttek a magyarországi gyógyszállodákban. 2016-ban a magyarországi kereskedelmi szálláshelyek belföldi vendégéjszakáinak 8,4%-át, a szállodák belföldi vendégéjszakáinak pedig 12,1%-át gyógyszállodákban töltötték el.

A MICE turizmus alakulása

A KSH keresletfelmérése szerint 2016-ban a Magyarországra érkező turisták 6,1%-a volt üzleti turista. A konferenciaturizmust is magában foglaló üzleti turizmus mutatóit vizsgálva megállapítható, hogy az üzleti turisták száma 1,9%-kal, a kiadásai pedig 14,1%-kal csökkentek 2015-höz képest.

A MTÜ partnerei közreműködésével 2016-ban is figyelemmel kísérte a magyarországi rendezvénypiac változásait, trendjeit. Az adatgyűjtés szerint Magyarországon 2016-ban összesen 3 598

(981 nemzetközi és 2 617 magyar) konferenciát rendeztek. 2016-ban a nemzetközi konferenciák száma közel 20%-kal magasabb volt az előző évinél, és a résztvevők száma emelkedett 2015-höz képest (10. táblázat) A nemzetközi konferenciákon több mint 161 ezer fő vett részt. A konferenciák átlagos hossza 3,8 nap volt, résztvevőinek átlagos száma 165 fő.

10. táblázat

A MICE turizmus legfontosabb mutatói, 2011–2016*

Mutatók	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016/2015
Nemzetközi konferenciák száma (darab)	602	505	1 017	1 020	820	981	+19,6%
Nemzetközi konferenciákon részt vevők száma (fő)	125 404	135 340	237 801	152 430	154 768	161 465	+4,1%
Nemzetközi konferenciákon részt vevők átlagos száma (fő)	209	268	234	149	189	165	-12,7%
Nemzetközi rendezvények átlagos időtartama (nap)	3,4	3,4	3,4	3,5	3,9	3,8	-2,6%

*A 2013-ban bevezetett új kritériumrendszernek köszönhetően bizonyos mutatószámokban eltérések figyelhetők meg, továbbá néhány adat esetében a korábbi évek eredményeivel történő összehasonlítás nem értelmezhető. A megkeresett partnerek száma bővült, összetétele változott: kongresszusi központok, szállodák és utazási irodák mellett különböző rendezvényhelyszínek, éttermek, egyetemek, főiskolák, kutatóintézetek, minisztériumok, kastélyok, múzeumok és szövetségek is szolgáltatottak adatokat. Fontos megjegyezni, hogy az adatszolgáltatás nem kötelező, a statisztikában szereplő eredmények kizárólag az adatközlő partnerek által önkéntesen megküldött adatokon alapulnak.

Forrás: MTÜ

A hivatásturisztikai piac szerkezetét tekintve továbbra is erősen Budapest-központú, a nemzetközi konferenciák közel 80%-ának még mindig a főváros ad otthont. Magyarország nemzetközi pozíciójának erősítése érdekében döntő fontosságú a vidéki konferenciavárosok nemzetközi piacra történő bevezetése.

A nemzetközi konferenciák többségének 2016-ban, az előző évhez hasonlóan is a szállodák (75,8%) szolgáltak helyszínül. 2016-ban a nemzetközi konferenciák 8,8%-ának biztosított helyszínt egyetem, illetve tudományos intézet. A kongresszusi központokban megrendezésre került konferenciák aránya 2016-ban 5,4%-ot tett ki. A rendelkezésünkre álló információk alapján a nemzetközi konferenciák 10,0%-a került megrendezésre egyéb helyszínen, azaz valamely minisztérium épületében, kastélyban, múzeumban vagy rendezvény- és kiállítóközpontban (11. táblázat).

A nemzetközi konferenciák megoszlása a helyszín típusa alapján, 2011–2016

Helyszín jellege	Nemzetközi konferenciák megoszlása Magyarországon (%)					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kongresszusi Központ	5,4	6,0	5,8	3,6	2,0	5,4
Szálloda	63,1	62,8	66,9	81,5	81,9	75,8
Egyetem /tudományos intézet	20,1	26,0	14,7	8,2	4,9	8,8
Egyéb	11,4	5,3	12,6	6,7	11,2	10,0
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: MTÜ

A Nemzetközi Konferenciák és Kongresszusok Szövetsége (ICCA – International Congress & Convention Association) 2016. évi statisztikai összefoglalója szerint Budapest a 16. helyen végzett a világranglistán, a szervezet kritériumainak megfelelő⁵ nemzetközi rendezvények száma alapján. Budapest ezzel olyan jelentős kongresszusi helyszíneket utasít maga mögé, mint Stockholm (18.), Hong-Kong (19.), Róma (20.) vagy Edinburgh (27.). Az európai városok rangsorában Budapest a 12. helyen végzett.

Szálláshelyek

A KSH adatai szerint 2016 júliusában a működő kereskedelmi szálláshelyek száma 3 333 volt, amelyekben 97 420 szoba 353 505 férőhellyel várta a vendégeket. (Egy évvel korábban a működő kereskedelmi szálláshelyi férőhelyek száma mintegy 20 ezerrel volt több.) A szállodák kategóriáján belül a legtöbb férőhely (32,3%) a négycsillagos házakban található, (12. táblázat).

A KSH adatai szerint 2016-ban a kereskedelmi szálláshelyek szobakapacitás-kihasználtsága átlagosan 46,8% volt, ezen belül a szállodák szobakapacitás-kihasználtsága 56,2%-ot tett ki.

A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása, 2016. július

	Egységek	Szobák	Férőhelyek
Szálloda	1 072	61 369	149 135
5 csillagos	10	2 218	4 651
4 csillagos	213	20 882	49 117
3 csillagos	177	10 566	26 223
2 csillagos	8	185	459
1 csillagos			
Gyógyszálloda	35	5 417	12 420
Panzió	1 104	11 704	30 927
Üdülőház	449	7 922	25 804
Közösségi szálláshely	446	15 100	53 925
Kemping	262	1 325	93 714
Összesen	3 333	97 420	353 505

A KSH által alkalmazott szállodai kategória megegyezik az MSZÉSZ által kidolgozott szállodaminősítési rendszerrel. Az Európai Unió tagországainak jelentős részében egységesen alkalmazott szállodaminősítő rendszer a Hotelstars Union. A szállodák összesen adata tartalmazza azokat a szállodaegységeket is, amelyek

⁵ Az ICCA kritériumok szerint nemzetközi szervezeti ülésnek minősülnek a legalább 50 fő részvételével, rendszeresen zajló, legalább három ország között rotálva megrendezésre kerülő konferenciák.

kategóriamegjelölés nélkül üzemeltek. A szállodák egyes kategóriáira vonatkozó volumenindexek a vonatkozó időszokban érvényes besorolással rendelkező egységek adatait vizsgálják. 2012. júliustól a KSH csak azon működő gyógyszállodákról közöl adatokat, amelyek szerepelnek az Országos Tisztifőorvosi Hivatal Közegészségügyi Főosztály nyilvántartásában. A wellness-szállodákról 2013. január 1-től a KSH nem közöl adatokat.

Közösségi szálláshely: turistaszálló és ifjúsági szálló összesen.

Forrás: KSH előzetes adatok

2016-ban a működő egyéb üzleti célú szálláshelyek száma 38 292 (+2,8%) volt, ezek 101 405 (+2,3%) szobával és 236 752 (+3,8%) férőhellyel várták a vendégeket. A kapacitásmutatókra erős, ám enyhén csökkenő mértékű területi koncentrálttság volt jellemző, hiszen a vendéglátók 47,8%-át (2015-ben 50,5%), míg a férőhelyek 45,9%-át (2015-ben 46,9%) a Balaton régió adta.

2015-höz képest a férőhelyek (+15,5%) száma a Budapest–Közép-Dunavidék régióban tovább nőtt, ami elsősorban a „shared economy” (Airbnb) terjedésére, a közösségi piacterek szálláshelyekre való kiterjesztésére vezethető vissza. Az érvényben lévő jogszabályoknak megfelelően az Airbnb-n keresztül hirdetett szálláshelyek az üzleti célú egyéb szálláshelyek kategóriában jelennek meg a KSH adatai között. Ez alapján 2016-ban Budapesten 5 449 (+34,6% 2015-höz képest) vendéglátó, 10 575 szobával (+19,5%), összesen 23 059 férőhellyel (+16,4%) üzemeltetett üzleti célú egyéb szálláshelyet, azaz itt volt található a magyarországi üzleti célú egyéb szálláshelyek férőhelyeinek 9,7%-a. 2010 és 2016 között a vendéglátók száma 414,5%-kal, a férőhelyeké pedig 284,8%-kal nőtt. (A KSH az üzleti célú egyéb szálláshelyekre vonatkozó adatokat évente egyszer, az előző évre vonatkozóan teszi közzé.)

Az *AirDNA.co* 2016. októberi adatai alapján Budapesten az aktív AirBnB szállásadók száma 4 700, ebből a többszörös szállásadók száma 1 350, a kiadó szálláshelyek száma pedig 9 526 volt.

Az egyéb szálláshelyeken belül a falusi szállásadásban 2 603 vendéglátó várta a vendégeket 7 738 szobával és 20 695 férőhellyel. A falusi vendéglátásban a férőhelyek 32,1%-a található az Észak-Magyarország régióban, 16,8%-a a Nyugat-Dunántúlon, illetve 12,5%-a a Dél-Dunántúlon. A férőhelyek száma az Észak-Alföldi régióban növekedett a leginkább, 16,5%-kal.

6. Nemzetközi előrejelzés

A nemzetközi turizmus várható alakulása 2017-ben

Az UNWTO 2030-ig szóló előrejelzése szerint a nemzetközi turizmus a korábbinál kissé lassabb ütemben növekszik tovább: a nemzetközi turistaérkezések száma évente átlagosan 3,3%-kal nő. A fejlődő gazdasággal rendelkező turisztikai desztinációkban (közéjük tartozik Közép- és Kelet-Európa is) a nemzetközi turistaérkezések száma kétszer olyan gyorsan (évente 4,4%-kal) bővül majd, mint a fejlettekben (ahol évente átlagosan 2,2%-os növekedésre számítanak).

Az európai utazók körében is egyre népszerűbbek az Európán kívüli utazások, az UNWTO előrejelzése szerint 2030-ig Európa részesedése a nemzetközi turizmusból 41%-ra csökken.

A következő 20 évben a nemzetközi turistaérkezések jelentős hányada Ázsia és a Csendes-óceáni térség országaiból származik majd, ahol a kiutazások száma évente 5,0%-kal (17 millióval) fog növekedni.

Az ETC által felkért Tourism Economics becslése szerint az (UNWTO kategorizálása szerint) Európába irányuló nemzetközi turistaérkezések száma 2016-ban 1,9%-kal fog növekedni. Az EU-tagországok esetében átlag feletti, 3,9%-os bővülést várnak. A nyugat-európai desztinációk 0,5%-os csökkenésre, az észak-európaiak 5,1%-os, míg a dél-európaiak 0,9%-os növekedésre számíthatnak, Közép- és Kelet-Európa esetében 5,2%-os növekedést valószínűsítene. A közép-európai és balti országok csoportjában az átlagnál magasabb, 8,4%-os növekedést jeleznek előre (13. táblázat).

A világ turizmusának alakulása 2014–2016 között és előrejelzés 2018-ig* (éves változás, %)

	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
	Beutazó turizmus**					Kiutazó turizmus***				
Világ	4,1	4,5	3,8	3,8	4,6	3,2	4,7	4,0	4,0	4,8
Amerika	8,5	6,1	4,2	3,8	4,0	6,9	5,1	3,7	4,6	4,0
Észak-Amerika	9,7	5,6	3,6	3,8	4,0	8,3	4,4	4,8	5,3	4,2
Karibi térség	5,3	8,1	3,6	4,3	3,7	9,6	16,1	3,8	2,8	3,9
Közép- és Dél-Amerika	6,8	6,5	6,4	3,7	4,2	1,7	6,8	-0,7	2,1	3,1
Európa	2,1	4,7	1,9	3,0	4,4	-0,2	3,3	1,8	2,8	4,6
<i>ETC+4</i>	4,4	4,9	1,9	2,6	4,1	2,4	5,5	2,8	2,5	4,4
<i>EU</i>	4,4	5,5	3,9	2,1	3,8	2,0	5,4	2,8	2,6	4,5
<i>EU-n kívüli országok</i>	-6,2	1,5	-6,4	7,1	6,9	-8,9	-5,8	-2,8	3,7	5,2
Észak-Európa	5,2	6,5	5,1	3,5	4,4	5,2	7,4	4,3	-0,6	4,2
Nyugat-Európa	2,2	3,9	-0,5	1,9	3,8	-1,2	3,3	1,2	3,7	4,7
Dél-Európa/Mediterrán térség	7,1	4,7	0,9	2,7	4,4	5,9	7,5	2,8	3,1	4,2
Közép- és Kelet-Európa	-7,9	5,2	5,2	4,5	5,0	-4,8	-3,8	-0,3	5,0	5,1
<i>- ebből Közép-Európa és Baltikum</i>	1,9	7,2	8,4	2,4	3,4	6,4	7,7	5,8	4,9	3,7
Ázsia	5,2	5,8	8,8	4,6	4,9	6,7	7,8	8,8	5,4	5,3
Északkelet-Ázsia	7,3	4,3	8,6	4,2	5,0	8,0	8,9	10,2	5,3	5,4
Délkelet-Ázsia	2,8	8,1	9,2	5,2	4,8	4,5	6,4	7,2	6,0	5,9
Dél-Ázsia	9,7	3,5	9,2	4,3	5,3	13,8	9,0	5,4	6,7	6,2
Óceánia	6,1	7,2	9,0	5,3	4,3	3,9	4,0	4,6	4,7	2,6
Afrika	2,1	-4,7	-2,6	5,7	6,2	3,9	1,8	-0,2	4,0	4,1
Közél-Kelet	8,0	1,9	3,6	5,6	6,1	8,7	1,4	4,2	7,3	8,0

Megjegyzések:

*2016: becslés, 2017, 2018: előrejelzés.

**Az ország többnapos turistaérkezéseinek száma, beleértve a régió belüli forgalmat is.

***Az összes régióba történő látogatások számának összege.

Európa: A UNWTO által alkalmazott definíció szerint Albánia, Andorra, Ausztria, Azerbajdzsán, Belgium, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Ciprus, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Fehéroroszország, Finnország, Franciaország, Görögország, Grúzia, Hollandia, Horvátország, Írország, Izland, Izrael, Kazahsztán, Kirgizisztán, Lengyelország, Lettország, Liechtenstein, Litvánia, Luxemburg, Macedónia, Magyarország, Málta, Moldovai Köztársaság, Monaco, Montenegró, Németország, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Örményország, Portugália, Románia, San Marino, Spanyolország, Svájc, Svédország, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Tádzsikisztán, Törökország, Türkmenisztán, Ukrajna, Üzbegisztán.

ETC+4: az ETC tagországok (Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Csehország, Dánia, Észtország, Finnország, Görögország, Horvátország, Írország, Izland, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Monaco, Montenegró, Németország, Norvégia, Olaszország, Portugália, Románia, San Marino, Spanyolország, Svájc, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Törökország), továbbá Franciaország, Hollandia, Svédország és az Egyesült Királyság.

Közép- és Kelet-Európa: Azerbajdzsán, Bulgária, Cseh Köztársaság, Észtország, Kazahsztán, Kirgizisztán, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Oroszország, Örményország, Románia, Szlovákia, Ukrajna.
Közép-Európa és a Baltikum: Bulgária, Cseh Köztársaság, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Románia, Szlovákia.

Forrás: ETC, European Tourism: Trends & Prospects (Q3/2016)

4. Versenytárselemzés

A versenytársak meghatározása a beutazó turizmus terén

Magyarország turisztikai versenytárselemzését a több érintett, a különféle nézőpontok és a rendelkezésre álló piaci információk figyelembe vételével, több forrás felhasználásával, elsősorban a 2015-ös és a 2016-os részadatok alapján végeztük el.

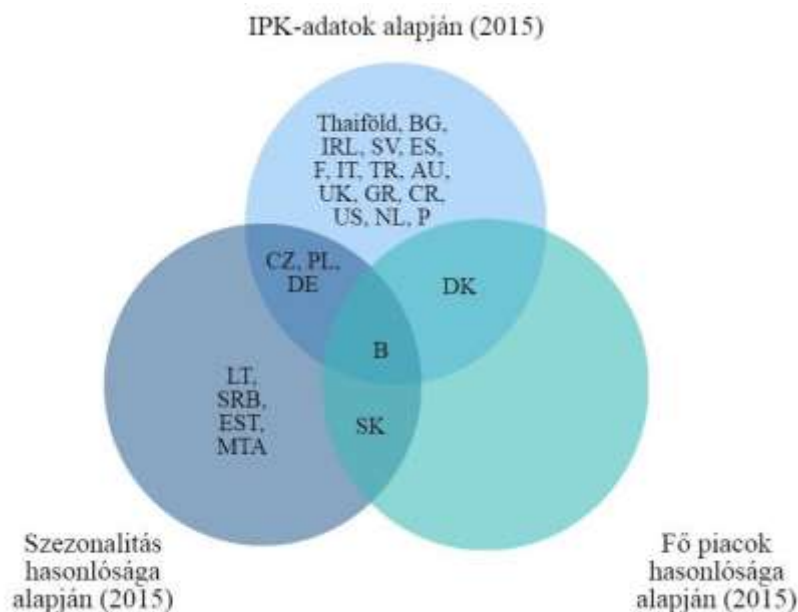
Az IPK felmérése szerint – a külföldre történő többnapos utazásokat tekintve – Magyarország 2015-ben a vizsgált európai népesség 17. legkedveltebb európai úti célja volt, ami 2015-ben 6,8 millió utazást jelentett, 1,5%-os részesedést biztosítva hazánk számára. Ezzel Belgium és Írország között foglalunk helyet. A szabadidős célú utazások tekintetében Magyarország 2015-ben a 19. helyet foglalta el (1,3%-os részesedés, 4,4 millió utazás). Hazánk mindkét rangsorban előbbre lépett az előző évhez képest.

Az IPK International adatai szerint Magyarország legfontosabb küldőpiacai 2015-ben Románia, Németország, Szlovákia, Csehország és Ausztria voltak. (Küldőpiacainknak az utazások, illetve a szabadidős utazások száma alapján meghatározott rangsorát a 6. táblázatban mutattuk be.) Azt is megvizsgáltuk tehát, hogy az összes európai utazás tekintetében, illetve ezeken a piacokon mely országokkal versenyez Magyarország az összes utazás és a szabadidős utazások alapján.

Figyelembe vettük továbbá, hogy a TourMIS rendszerben rendelkezésre álló vendégéjszaka-adatok alapján mely desztinációk vendégköre, illetve mely desztinációk szezonálisága hasonlít a legnagyobb mértékben Magyarországra.

A fenti szempontokat összegezve és a földrajzi-kulturális tényezőket is figyelembe véve a Magyar Turisztikai Ügynökség a közeli, hasonló történelmi múlttal, kultúrával rendelkező országokat tekinti elsődleges versenytársainak a nemzetközi turisztikai piacon: Ausztria, Csehország, Szlovákia és Lengyelország. Másodlagos versenytársaink: Bulgária, Görögország, Horvátország, Olaszország, Spanyolország, Törökország, illetve Belgium, Dánia és Németország (7. ábra). Az első hat ország tengerparti desztináció jellegükből kifolyólag, Dánia, Belgium, Németország pedig az eltérő régió, továbbá az eltérő gazdasági fejlettség miatt sorolódik a másodlagos versenytársak csoportjába.

Magyarország versenytársai a beutazó turizmus szempontjából

Jelmagyarázat: AU=Ausztria, B=Belgium, BG=Bulgária, CR=Horvátország, CZ=Csehország, DE=Németország, DK=Dánia, ES=Spanyolország, EST=Észtország, F=Franciaország, GR=Görögország, IRL=Írország, IT=Olaszország, LT=Litvánia, MTA=Málta, NL=Hollandia, PL=Lengyelország, P=Portugália, SK=Szlovákia, SRB=Szerbia, SV=Svédország, TR=Törökország, UK=Egyesült Királyság, US=Amerikai Egyesült Államok.

Forrás: Magyar Turisztikai Ügynökség, IPK International, TourMIS, Piktochart

A versenyhelyzet alakulása a beutazó turizmusban

A nemzetközi turistaérkezések 2016. évi, UNWTO által közzétett száma szerinti világrangsorban Magyarország a 23. helyet foglalja el. Legfontosabb versenytársaink közül Ausztria (a 11. helyen található) és Lengyelország (19. hely) előz meg minket, Csehország a 29. helyen, Szlovákia pedig a 44. helyen található. Másodlagos versenytársaink közül Spanyolország a 3., Olaszország az 5., Törökország a 10., Németország a 7., Görögország a 14., Horvátország a 26., Dánia a 33., Belgium a 42., Bulgária a 41. helyen található.

Az európai lakosság Európán belüli utazásait tekintve, az IPK adatai szerint Magyarország versenytársai közül Ausztria a 6., Horvátország a 9., a Cseh Köztársaság pedig a 13. helyet foglalja el az európaiak legfontosabb szabadidős úti céljai között 2015-ben. Mindhárom országban nőtt az európai szabadidős turisták száma. Lengyelország a 18. helyet tudhatja magáénak, ezzel közvetlenül előttünk helyezkedik el. Ahogy a bevezetőben említettük, Magyarország a 19. helyen szerepel ebben a rangsorban.

**A nemzetközi turistaérkezések száma és a turisztikai bevételek alakulása
Magyarországon és versenytársaink körében**

2017 első felében (az előző év azonos időszakához viszonyítva, %)				
Ország	Nemzetközi turistaérkezések számának változása	Hónap	Nemzetközi turisztikai bevételek változása**	Hónap
<i>Elsődleges versenytársak</i>				
Szlovákia	+9,3%	1–6.	<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>
Magyarország	+0,1%	1–6.	+3,5%	1–6.
Csehország	+12,8%	1–6.	+8,4%	1–3.
Ausztria	+4,7%	1–7.	-2,8%	1–3.
Lengyelország	+13,4%	1–7.	+11,8%	1–3.
<i>Másodlagos versenytársak</i>				
Bulgária	+10,0%	1–7.	<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>
Portugália	+13,4%	1–6.	+21,0%	1–7.
Spanyolország	+11,3%	1–7.	+12,0%	1–7.
Horvátország	+24,8%	1–6.	+2,3%	1–3.
Dánia	+6,9%	1–6.	+4,9%	1–6.
Olaszország	+7,1%	1–6.	+3,0%	1–6.
Görögország	+6,6%	1–6.	+7,1%	1–6.
Németország	+5,4%	1–7.	+4,4%	1–6.
Belgium	+10,4%	1–6.	-0,8%	1–6.
Törökország	+23,6%	1–7.	-2,3%	1–6.

**Helyi valutában, folyó áron számítva. Horvátország esetében euróban számítva.

Forrás: UNWTO, Magyar Turisztikai Ügynökség

A TourMIS adatbázis adatai, valamint a statisztikai hivatalok és az Eurostat adatai alapján a 15. táblázatban mutatjuk be, miként változott 2015-ben elsődleges, illetve másodlagos versenytársaink esetében a kereskedelmi szálláshelyeken mért vendégéjszakák száma. Azzal, hogy 2015-ben 4,9%-kal nőtt hazánkban a külföldi vendégéjszakák száma, Magyarország a negyedik legdinamikusabb növekedési ütemet érte el elsődleges versenytársai körében.

Versenyársaink külföldi vendégforgalmának alakulása 2015-ben*

Ország	Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (ezer)	Növekedési ütem (%)
<i>Elsődleges versenytársak</i>		
Ausztria	98 824	+2,7%
Csehország	23 287	+5,3%
Lengyelország	13 758	+5,9%
<i>Magyarország</i>	<i>12 962</i>	<i>+4,9%</i>
Szlovákia	4 465	+14,4%
<i>Másodlagos versenytársak</i>		
Spanyolország	269 418	+3,8%
Olaszország	192 608	+3,1%
Németország	79 719	+5,5%
Görögország	78 255	+4,8%
Horvátország	65 683	+7,6%
Portugália	38 897	+9,2%
Törökország**	35 903	-1,7%
Belgium	18 852	+10,4%
Dánia	24 722	+6,6%
Bulgária	13 352	-5,2%

*Sorrend a vendégéjszakák száma alapján.

**Látogatók száma.

Forrás: TourMIS, KSH, Eurostat, NSI, MCT Turkey, MTÜ számítás

Ugyanezen források szerint 2016-ban is mindegyik közvetlen versenytársunk esetében tovább növekedett a beutazó turizmus. Magyarországon 2016-ban 6,5%-kal nőtt a külföldi vendégéjszakák száma (16. táblázat).

Az egyes európai országok lakosainak utazásairól és preferenciáiról részletesebb információ található a Flash Eurobarometer – Preferences of Europeans Towards Tourism jelentésében⁶, amelyben a 2015. évi utazásokat, illetve a 2016. évre vonatkozó utazási terveket vizsgálták.

⁶ A teljes jelentés és az ebből készült rövidebb összefoglaló angol nyelven megtekinthető szakmai oldalainkon: <http://szakmai.itthon.hu/europai-unio-es-turizmus>.

Verseny társaink külföldi vendégforgalmának alakulása 2016-ban

Ország	Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (ezer)	Növekedési ütem (%)
<i>Elsődleges versenytársak</i>		
Ausztria	102 863	+4,1%
<i>Magyarország*</i>	13 802	+6,5%
Lengyelország	14 987	+13,1%
Csehország	24 180	+3,8%
Szlovákia	5 145	+15,2%
<i>Másodlagos versenytársak</i>		
Spanyolország	75 300	-9,9%
Törökország	n.a.	n.a.
Olaszország	n.a.	n.a.
Horvátország	n.a.	n.a.
Németország	80 787	+1,3%
Belgium	17 057	-9,5%
Dánia	26 093	+5,5%
Portugália**	38 311	+11,5%
Bulgária	n.a.	n.a.
Görögország	n.a.	n.a.

*KSH végleges adat.

**Szállodai és szállodajellegű szálláshelyi vendégéjszakák száma.

Forrás: TourMIS, KSH

Budapest versenytársainak meghatározása

Budapest, mint a külföldi turisták egyik legfontosabb úti célja kiemelt szerepet tölt be a Magyar Turisztikai Ügynökség marketingtevékenységében, így a versenytárselemzés során is megvizsgáltuk.

Fővárosunk nemzetközi versenytársainak meghatározása során figyelembe vettük, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján melyek azok a városok, ahol a szezonális alakulás hasonlóan alakul, mint Budapesten. Ezen kívül számításba vettük azokat a városokat, amelyek esetében a nemzetközi vendégkör a legnagyobb hasonlóságot mutatja a Budapesten tapasztalhatóval. Továbbá kikértük a kongresszusi iroda véleményét is arról, hogy jelen piaci helyzetben mely városokat tartják Budapest elsődleges versenytársainak a hivatásturizmus szempontjából.

A rendelkezésre álló kutatási eredmények és piaci információk alapján Budapest Bécs és Prága mellett elsősorban Barcelonával, Brüsszellel és Lisszabonnal versenyez a nemzetközi piacon (8. ábra).

A 8. ábra szerint Párizst is a Budapesthez hasonló városok közé sorolhatnánk, a szezonális alakulás hasonló jellege és a nemzetközi konferenciák száma alapján. Azonban a többi versenytársként megállapított fővároshoz képest a Párizsban regisztrált külföldi vendégéjszakák száma olyan magas, hogy emiatt az említett városok összehasonlítása nem javasolt. Így Párizs kikerül a Magyar Turisztikai Ügynökség által Budapest nemzetközi versenytársainak tekintett városok köréből.

Budapest versenytársai a nemzetközi piacon

Forrás: Magyar Turisztikai Ügynökség, TourMIS, KSH, Piktochart

Budapest és legjelentősebb versenytársainak 2015. évi és 2016. évi legfrissebb adatait a 17. táblázatban foglaljuk össze.

17. táblázat

Budapest és legfőbb versenytársai külföldi vendégforgalmának alakulása 2015-ben és 2016-ban*

	2015		2016	
	Vendégéjszakák száma (ezer)	Növekedési ütem, %	Vendégéjszakák száma (ezer)	Növekedési ütem, %
Barcelona	15 026	+3,4%	16 260	+8,1%
Bécs	12 240	+6,1%	12 698	+3,7%
Brüsszel	4 987	-1,3%	3 962	-20,5%
Budapest	7 751	+7,4%	8 195	+5,7%
Lisszabon	7 221	+7,4%	7 836	+8,5%
Prága	14 341	+7,2%	11 204	+2,5%

*A kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált külföldi vendégéjszakák száma. Barcelona és Lisszabon esetében a szállodai és szállodajellegű szálláshelyi vendégéjszakák száma szerepel. Bécs esetében a tágabb értelemben vett város adatai szerepelnek.

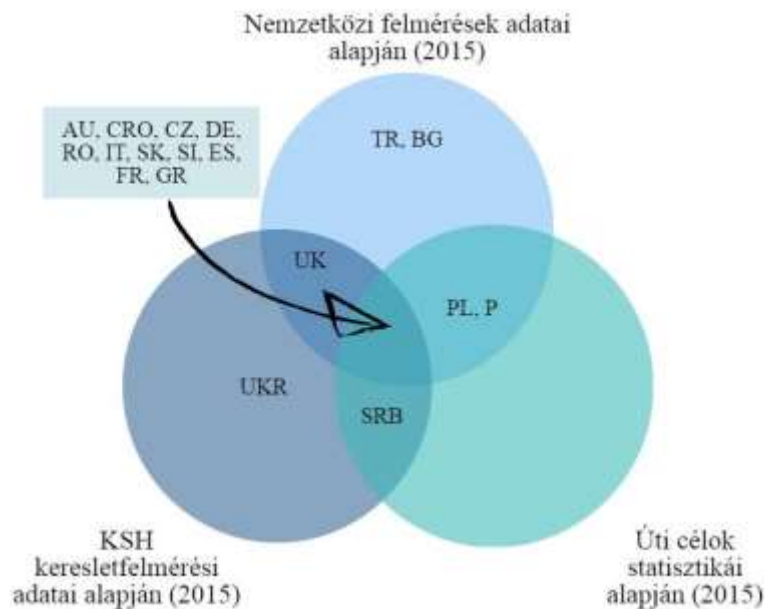
Forrás: TourMIS, KSH

A versenytársak meghatározása a belföldi turizmus terén

A rendelkezésre álló statisztikák és piaci információk (a KSH-nak a magyar lakosság többnapos utazásait vizsgáló keresletfelmérése, az európai országok kereskedelmi szálláshelyi statisztikái, illetve az IPK szabadidős célú utazásokra vonatkozó felmérési eredményei) alapján a magyarországi szolgáltatók elsősorban a következő piacokkal versenyeznek a magyar turistákért: Ausztria, Csehország, Franciaország, Görögország, Horvátország, Németország, Olaszország, Románia, Spanyolország, Szlovákia, Szlovénia (9. ábra). Fontos szerephez jutnak még ezen kívül a mediterrán térség országai és Magyarország összes szomszédos országa is. Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy bár széles körben versenyeznek a magyar turistákért a belföldi szolgáltatók, a vendégéjszakák számát tekintve a belföldi turizmus nagyon erős vezető pozícióval bír.

9. ábra

Magyarország versenytársai a belföldi turizmus szempontjából

Jelmagyarázat: AU=Ausztria, BG=Bulgária, CRO=Horvátország, CZ=Csehország, DE=Németország, ES=Spanyolország, FR=Franciaország, GR=Görögország, IT=Olaszország, P=Portugália, PL=Lengyelország, RO=Románia, SK=Szlovákia, SI=Szlovénia, SRB=Szerbia, TR=Törökország, UK=Egyesült Királyság, UKR=Ukrajna.

Forrás: Magyar Turisztikai Ügynökség, IPK International, Flash Eurobarometer, KSH, TourMIS, Piktochart

Ezeket az állításokat az európai lakosok utazásairól és preferenciáiról készített Flash Eurobarometer – Preferences of Europeans Towards Tourism kutatás is alátámasztja. A Magyarországra vonatkozó eredményekből kiderül⁷, hogy 2015-ben a magyar lakosság 5%-a töltötte fő nyaralását⁸ Németországban, szintén 5% utazott Horvátországba, 4% Romániába és 3% Olaszországba. Ugyanakkor a belföldi turizmus jelentőségét igazolja, hogy 2015-ben fő üdülése úti céljaul a magyarok 64%-a választott belföldi desztinációt.

⁷ A Flash Eurobarometer kutatás Magyarországról szóló factsheet-je magyar és angol nyelven megtekinthető szakmai oldalainkon: <http://szakmai.itthon.hu/kuldopiacaink#Mo.%20im%C3%A1zsa>.

⁸ Fő nyaralás alatt jelen kutatásban azt az utazást értik, amely a válaszadó számára a legnagyobb fontossággal bírt 2015-ben, illetve a tervek szerint a legfontosabb volt 2016-ban.

A 2016. évi utazási tervekkel kapcsolatban elmondható, hogy a válaszadók 59%-a tervezte 2016-os fő üdülését belföldön megvalósítani, 26% az Európai Unión belüli desztinációt tervezett felkeresni, míg 6% az EU-n kívülre tervezte fő üdülését (8% nem tudott választ adni).

A magyarországi turizmus versenyképességének alakulása

A World Economic Forumnak az egyes országok turisztikai versenyképességére vonatkozó, kétévente publikált jelentése szerint 136 vizsgált ország közül, az összesen 90 mutatót összegző 14 index alapján 2016-ban Magyarország a 49. helyen állt (2011-ben a 38., 2013-ban a 39., 2015-ben a 41. helyet érte el a kétévente kiadott rangsorban). Az 1–7-ig terjedő skálán az összérték 4,1 volt 2016-ban. Ennél jobb értéket ért el a kedvező környezeti feltételek és a turisztikai politika terén, figyelmet érdemel azonban, hogy a természeti és kulturális erőforrások indexe csupán 2,6-es értékelést kapott. A regionális átlagnál jobb eredményt ért el Magyarország az egészségügy és higiénia, a turizmus előnyben részesítése (priorizálása), a nemzetközi nyitottság, a versenyképes árak és a környezeti fenntarthatóság terén. Szintén figyelmet érdemel, hogy a kulturális erőforrások és az üzleti utazás, illetve a légi közlekedési infrastruktúra terén az eredmények elmaradnak a régiós átlagtól.